

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs: 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie: Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

DE NATIONALE BEVOEGDHEIDSFEER DER STATEN IN HET VOLKENRECHT

In de loop der laatste twee jaren heeft het Internationaal Gerechtshof te Den Haag (C.I.J.) twee belangrijke beslissingen getroffen die, zonder evenwel een nieuw licht op het vraagstuk te werpen, het probleem van het *domaine réservé* opnieuw in het brandpunt van de belangstelling hebben geplaatst (1). Daarenboven hebben de werkzaamheden van het *Institut de Droit International* (2) alsmede sommige merkwaardige publikaties van o.m. de professoren Verdross en Verzijl (3), dit vraagstuk dat zo nauw verbonden is met een internationaal harmonieus rechtsleven en dat tevens de sleutel vormt van elke kwestie die zich in het raam van de Internationale Organisatie stelt, nieuw leven ingeblazen.

Het vraagstuk van het *domaine réservé* stelt zich niet pas sedert het ontstaan van de Volkenbond en het artikel 15, par. 8 van diens handvest. Reeds in tal van bilaterale en multilaterale verdragen die reeds lang vóór Wereldoorlog I werden afgesloten, vinden we formules terug die, zonder evenwel in de klare bewoordingen van het art. 15, par. 8 van het Volkenbondpakt te zijn gesteld, toch wijzen op de strekking en de intentie der verdragsluitende Staten, zekere belangen aan het toepassingsveld dezer verdragen te onttrekken (4). Het zou derhalve onjuist zijn te geloven dat het *domaine réservé* zich enkel in het raam van de Volkerenorganisatie stelt. Wel hebben het probleem en zijn toepassingsmodaliteiten zich sedert het ontstaan der Internationale Organisaties scherper gesteld, doch een studie uitsluitend gebaseerd op beide artikelen van het Pakt en het Handvest der Verenigde Naties (art. 2, par. 7) kan, zoals verder blijken zal, enkel nog meer verwarring zaaien.

Deze studie beoogt derhalve enkel een principiële stellingname die leiden kan tot een soliede interpretatiebasis voor beide voornoemde artikelen en de op grond daarvan in het kader van de internationale organisatie gestelde politieke en vooral juridische problemen.

I.

Het probleem van het *domaine réservé* is zeer nauw verbonden met dat van de verhoudingen van het internationaal tot het intern recht. Dit moge reeds blijken uit de totaal verschillende houding die de

voorstanders van de monistische en die van de dualistische conceptie aannemen tegenover de bronnen, de inhoud en het toepassingsveld van beide rechtsorden. Indien men met de dualistische school aanneemt dat de nationale en de internationale rechtsorde zonder enig verband naast elkaar bestaan en dat beide hun eigen bronnen, inhoud en toepassingsveld hebben, moet men tot de logische conclusie komen dat er naast uitsluitend internationale aangelegenheden evenzeer materies bestaan die tot de uitsluitende bevoegdheid van de nationale rechtsorde behoren. Het hoeft weinig betoog dat zulke opvatting geenszins aan de werkelijkheid van het internationale leven beantwoordt (5).

Uit de verdere bladzijden zal blijken dat de indeling van het rechtsleven in uitsluitend nationale en uitsluitend internationale materies een praktische onmogelijkheid is omwille van de constante evolutie van het internationale leven (6). Materies die tot nog toe gegolden hebben als nationale aangelegenheden *par excellence*, zoals bv. de toekenning van de nationaliteit of de inhoud van de nationale Grondwet, zijn ten zeerste gebonden aan de evolutie van het internationale leven. Zo staat het de nationale wetgever niet meer vrij, zelf en op discretionnaire wijze, de voorwaarden tot toekenning van de nationaliteit te regelen (7). De nationale wetgeving in zake invoerrechten, immigratie en migratie, etc... die de grondslag vormden van de Amerikaanse skepsis tegenover de uitbreiding van de competenties der Internationale Organismen (8) is, althans in de Westeuropese landen sedert het in voege treden van de verschillende Europese verdragen, geen aangelegenheid van uitsluitend nationale bevoegdheid meer (9).

In de doctrine stelt men echter vast, dat het uitgangspunt van de meeste studies over het *domaine réservé* niet de dualistische doch integendeel de monistische conceptie is, met primaat van het Volkenrecht. Deze theorie stelt voorop dat elke juridische orde haar geldigheid trekt uit een hiërarchisch hogere orde. Zo «is het internationaal recht de hoogste orde boven dewelke geen enkele andere orde bestaat, bekwaam om deze te beperken wat betreft de voorwerpen en aangelegenheden die ze regelen kan» (10). Het internationaal recht kan derhalve om het even welke aangelegenheid van het rechtsleven regelen en zijn inhoud

of materieel geldigheidsveld is derhalve in principe onbepakt.

De interne, nationale rechtsorde haalt dus haar bestaansreden uit deze hogere orde en indien er bijgevolg aangelegenheden bestaan die de Staat vrij en op discretionnaire wijze regelt, dan is het slechts dank zij een soort van machtsdelegatie haar gegeven door de internationale rechtsorde. Indien derhalve deze internationale rechtsorde *alleenverdelers* van de bevoegdheden is, volgt daaruit dat er theoretisch geen materieel geldigheidsdomein of -veld bestaat dat uitsluitend aan het interne recht is voorbehouden en dat bijgevolg er *geen aangelegenheden bestaan die tot de uitsluitende bevoegdheid van de Staten behoren*. Met andere woorden kunnen «alle aangelegenheden die door het intern recht worden geregeld eveneens het voorwerp uitmaken van een regeling door het Volkenrecht, zelfs aangelegenheden die betrekking hebben op de Grondwet» (11). Indien derhalve art. 15, par. 8 van het internationaal recht aan de uitsluitende bevoegdheid van de Staten overlaat (*laisse*) (11bis), moet men deze tekst in het licht van de monistische doctrine met primaat van het Volkenrecht zien.

Indien deze stelling juist is, zijn de aangelegenheden die het internationaal recht *voorlopig* aan de bevoegdheid van de Staten overlaat, zulks niet omwille van hun *natuur* maar enkel en alleen omdat het internationaal recht er zich *nog niet* mee heeft bemoeid of, zoals Sir G. Fitzmaurice het zegt: «because International law has not translated governance in posse into governance in esse» (12).

Er bestaan dus wél aangelegenheden die tot de exclusieve nationale competentie behoren, doch die morgen een internationaal karakter kunnen bekomen door het enkel feit dat ze het voorwerp uitmaken van een internationale regeling. Deze exclusieve nationale bevoegdheid is derhalve slechts *tijdelijk* en *gedeeltelijk*, want van een bepaalde materie die thans nog tot de bevoegdheid van de Staat behoort, kan morgen een bepaalde kwestie of één of ander aspect internationaal geregeld worden.

II.

Aangezien er enerzijds een nationale, exclusieve doch tijdelijke bevoegdheid bestaat en er anderzijds bepaalde materies zijn die door het internationaal recht worden geregeld, bestaat de mogelijkheid deze twee bevoegdheidssferen van elkaar te onderscheiden? Met andere woorden: is er een criterium dat ons toelaat de aangelegenheden die volgens het internationaal recht in de uitsluitende bevoegdheidssfeer van de Staten vallen te onderscheiden van diegene die tot de bevoegdheid van het Internationaal Recht behoren? Naar de publikaties te oordelen, heeft deze vraag zich in de geest van eenieder gesteld, zowel van dualisten als van monisten.

Is deze vraag in de grond genomen wel gerechtvaardigd?

Mijns inziens is deze vraag absurd en volledig zonder voorwerp in het raam van de monistische opvatting, aangezien men grif toegeeft dat een nauwkeurige en definitieve afbakening van beide sferen een praktische onmogelijkheid is wegens de constante evolutie van de internationale verhoudingen. Aangezien anderzijds de aangelegenheden die het Internationaal Recht *nog* — en dus *voorlopig* — aan de nationale bevoegdheid overlaat, zulks niet zijn wegens hun natuur, kan er geen sprake zijn van een criterium.

Ofschoon de monistische auteurs het er wel over eens zijn dat elke indeling onmogelijk is, hebben zij

niettemin getracht criteria voor een *voorlopige* indeling te vinden. Men heeft de indruk dat ze, ofschoon in principe monist, niet de logische consequenties uit deze doctrine trekken en derhalve — in elk geval voor wat het probleem van het *domaine réservé* betreft — het doodlopende zijspoor van het dualisme volgen.

Zo b.v. *Louis Le Fur*. Na toegegeven te hebben, «qu'il est impossible de faire une énumération exhaustive des cas de compétence exclusive des Etats en raison d'une règle fondamentale...» en dat «même en une matière qui est nettement de sa compétence, un Etat peut s'engager envers un autre... et que désormais il n'y a plus ici pour lui une compétence exclusive» stelt hij desniettemin toch bepaalde criteria voorop tot afbakening van beide competentiesferen (13).

Vallen in de bevoegdheidssfeer van de Staten, aldus *Le Fur*, alle interne aangelegenheden (*toutes les affaires internes*), alles wat de uitoefening van de interne souvereiniteit betreft (14). Zo b.v. de nationaliteit, de migratie en immigratie, de douanetarieven, de grondwet en de vorm van de regeringen, de administratieve en rechterlijke organisatie, de staat en de bevoegdheid van de personen, etc... Dit alles nochtans met een dubbele restrictie: 1°) deze aangelegenheden maken geen deel meer uit van de interne bevoegdheidssfeer wanneer er een *verdrag* ontstaat die deze aangelegenheid regelt; 2°) wanneer een interne maatregel niet overeenstemt met het interne recht van een groot aantal Staten, dus met de algemene beginselen van het Recht. Behoren daarentegen tot de uitsluitende bevoegdheid van de internationale rechtsorde «*tout ce qui est affaire propre de la communauté internationale*», zoals b.v. de aangelegenheden welke voortspruiten uit de bepalingen van het Volkenbondpakt, de vraagstukken betreffende de bescherming der minderheden, alle kwesties nopens de Grondwet van Danzig.

Wanneer men als criterium voor de nationale competentie het interne karakter van een aangelegenheid vooropstelt en onmiddellijk de restrictie daarbij maakt van de door een verdrag geregelde zogenaamde interne aangelegenheid, en gezien het feit dat elke aangelegenheid het voorwerp kan uitmaken van een internationale regeling, geeft men reeds toe dat er in de grond geen interne aangelegenheden bestaan. Redeneringen zoals die van *Le Fur* zijn volkomen absurd. Men kan niet beweren dat de Grondwet een zuiver interne aangelegenheid is, daar elke Staat binnen het bereik van zijn eigen rechtsorde er voor zorgen moet dat de internationale overeenkomsten worden nageleefd. Het is derhalve de grondwetgevende vergadering niet toegelaten bepalingen in de grondwet in te lassen die zouden tot gevolg hebben dat het internationaal recht door de interne wetgeving geprimeerd wordt (15). De nationale bevoegdheid is hier in zoverre exclusief dat ze *formeel* is, d.w.z. dat ze uitgeoefend wordt door nationale organen. Doch van een *materiële* exclusieve bevoegdheid is hier geen sprake meer (16).

Naast dit criterium bestaat er een tweede mogelijkheid om het probleem op te lossen en deze bestaat erin eenvoudig te verklaren dat, gezien het gehele vraagstuk onderhevig is aan een constante evolutie, er geen definitieve afbakening mogelijk is. Het is de oplossing voorgestaan door het Internationaal Gerechtshof (17) en aanvaard door het Institut de Droit International in 1954 (18). Doch indien het Hof alsmede de doctrine beweert dat er geen mogelijkheid bestaat om de aangelegenheden in nationale en inter-

ationale aangelegenheden definitief te klasseren, nemen ze beide impliciet aan dat deze categorieën bestaan en dat zowel de internationale als de nationale rechtsorde zekere materies omvatten die hun eigen zijn en waarover elk, met uitsluiting van de andere, bevoegd is.

We moeten derhalve vaststellen dat niettegenstaande de sedert het ontstaan van de Volkenbond ondernomen pogingen, het onmogelijk is de aangelegenheden die tot het voorbehouden domein behoren te onderscheiden van diegene welke tot het internationaal domein behoren. De verwarring die aldus in de doctrine heerst wordt nog tot het uiterste opgedreven, indien men met zekere vooraanstaande auteurs zoals *Verdross*, *Rolin*, *Verzijl* en in een zekere mate ook *Le Fur* aanneemt dat er naast beide categorieën nog een derde soort aangelegenheden bestaat die men als de «gemengde» materies kan beschouwen. In deze categorie zouden alle materies vallen die, ofschoon nog niet door het Internationaal Recht geregeld, door dit recht toch zijn erkend als behorende tot het internationaal domein (19). Het zijn dus de aangelegenheden die van *nature* uit een internationale regeling vragen (20). Volgens *Le Fur* zijn het die aangelegenheden waarover zowel de Staat als het Internationaal organisme zich bevoegd kunnen verklaren zolang de kwestie nog niet in tegenovergestelde zin zijn beslag heeft gekregen (21). Professor *Rolin* tenslotte is de mening toegedaan dat de gemengde aangelegenheden diegene zijn welke, zonder definitief en volledig op het internationale vlak geregeld te zijn, toch *gedeeltelijk* het voorwerp uitmaken van internationale discussies en regelingen (22).

III.

Welke zijn nu de oorzaken van deze verwarring in de doctrine die trouwens door de praktijk bevestigd wordt?

Eerst en vooral dient te worden aangestipt dat de teksten zelf uitgaan van de veronderstelling dat er aangelegenheden van intern en internationaal recht bestaan. Zo bv. het art. 15, par. 8 van het Volkenbondpakt: «Indien één der Partijen beweert, en zo de Raad zulks erkent, dat het geschil loopt over een kwestie die het Internationaal Recht aan de uitsluitende bevoegdheid van deze Partij overlaat, zal de Raad dit vaststellen in een verslag, zonder evenwel enige oplossing aan te bevelen». Het artikel 2, par. 7 van het Handvest van de Verenigde Naties gaat van dezelfde gedachte uit: «Geen enkele beschikking van het onderhavig handvest machtigt de Verenigde Naties tussenbeide te komen in aangelegenheden die essentieel in de nationale bevoegdheid van een Staat vallen...» (23). Eenzelfde opvatting ligt ten grondslag aan het *Pakt van Bogota* van 30 april 1948 (American Treaty on Pacific Settlement), art. 5; het art. 39 van de *Acte général* van 1928 en de *Acte général révisé* van 1949; de Europese conventie voor de vreedzame regeling der geschillen, enz...

Een verdere oorzaak ligt m.i. in de transpositie in de juridische orde van uitsluitend politieke en sociologische speculaties, in de verwarring van de *lex ferenda* met de *lex lata*. Van een zuiver politiek standpunt uit gezien is het zeer juist te beweren dat zekere aangelegenheden zouden moeten geregeld worden op het internationaal vlak terwijl andere tot de uitsluitend nationale bevoegdheid zouden moeten behoren. Politiek en sociologisch gesproken is derhalve de midden-categorie der gemengde aangelegenheden zeker te verdedigen ofschoon er van juridisch stand-

punt uit gezien geen aangelegenheden bestaan die niet kunnen geregeld worden door het Internationaal Recht. Indien derhalve *Verdross* en *Verzijl* beweren dat deze midden-categorie die aangelegenheden bevat welke, ofschoon door het nationaal recht geregeld, een internationaal karakter hebben, vervallen zij opnieuw in het criterium van de natuur der aangelegenheden en geen enkele materie is nationaal van natuur. Met andere woorden *elke* nationaal geregelde aangelegenheid *kan* op een gegeven ogenblik internationaal worden.

Zo is men het er bv. over eens dat het luchtruim boven het grondgebied van een bepaalde Staat onder de nationale controle staat en dat iedere Staat voor zichzelf het recht heeft het verkeer binnen dit luchtruim naar believen te regelen (24).

Men kan zich evenwel voorstellen dat de stratosfeer eens, zoals dit met de volle zee het geval is, internationaal zal geregeld worden, doch het actueel positief recht kent zulke regeling nog niet (24bis).

De voorafgaande uiteenzettingen brengen ons derhalve tot de volgende besluiten: 1) Het Internationaal conventioneel Recht houdt ons het bestaan voor van aangelegenheden welke door het Internationaal recht aan de uitsluitende bevoegdheid van de Staten worden overgelaten. 2) In de doctrine is men gaan opzoeken welke bijgevolg deze aangelegenheden van uitsluitend interne bevoegdheid zijn. 3) Het resultaat van dit onderzoek is, dat er geen objectief en algemeen criterium bestaat dat ons toelaat de materies te onderscheiden in internationale en nationale aangelegenheden en dat er derhalve geen classificatie mogelijk is.

IV.

Zo derhalve algemeen wordt aanvaard dat elke indeling onmogelijk is, waarom dan nog verder pogingen ondernomen tot de oplossing van het probleem in deze richting? En indien men toch de mening is toegedaan dat er een oplossing bestaat, waarom dan niet de tot nog toe gevolgde procedure en aanvaarde begrippen aan kant zetten? De ontstane verwarring is trouwens ook van terminologische aard.

In de voorgestelde definities van het *domaine réservé* spreekt men door elkaar van aangelegenheden (*affaires*: art. 2, par. 7, van het Hanvest), kwesties (*questions*: art. 15, par. 8 van het Volkenbondpakt), materies (*matières*: het C.P.J.I., Sie B, n° 4), voorwerpen (*objets*: een groot aantal auteurs) en handelingen (*activités*: het Institut de Droit International). Zelfs de uitdrukking *domaine réservé*, *voorbehouden domein*, *Vorbehaltsbereich*, lijkt me onjuist want het gaat hier niet om een domein, d.w.z. een afgebakend geheel dat door het Internationaal Recht aan de interne rechtsorde is voorbehouden, doch eerder om het principe van de nationale jurisdictie en bevoegdheid over een niet wel-omschreven geheel van aangelegenheden, zodat het wellicht minder categorisch klinkt indien men met de Engelsen spreekt over «*domestic jurisdiction*» en de termen gebruikt zoals ze in de teksten voorkomen: *compétence nationale*, *nationale Zuständigkeit*, *nationale bevoegdheid*.

En indien men dan de vraag stelt over welke aangelegenheden zich deze nationale bevoegdheid en jurisdictie uitoefenen, zou men minder geneigd moeten zijn het *domaine réservé* als antwoord te geven aangezien er geen voorbehouden domein in de zin van een wel-afgebakende groep aangelegenheden bestaat. Termen zoals: *nationale bevoegdheidssfeer*, *nationaler*

Zuständigkeitsbereich, la sphère de compétence nationale, lijken me derhalve reeds meer geschikt zonder evenwel volledige voldoening te geven.

Teneinde te voldoen aan het beginsel van de *economie der begrippen*, waarvan het nut verder blijken zal, is het evenzeer noodzakelijk stelling te nemen tegenover de termen: aangelegenheden, materies, kwesties, voorwerpen en handelingen. Laten we alleen de begrippen *materies* en *kwesties* behouden, evenwel niet als synoniemen, doch in de verhouding van *species tot genus*. De *nationaliteit* bv. is een *materie* die algemeen aanvaard wordt als vallende in de nationale bevoegdheidssfeer van elke Staat. *Kwesties zoals bv. de dubbele nationaliteit*, ofschoon deel uitmakend van de *materie*, kunnen door een verdrag of een conventie aan de nationale bevoegdheidssfeer onttrokken worden in de mate dat ze internationaal geregeld zijn (25).

Hernemen we nu voor een ogenblik de theorie van *Le Fur* (26). « In principe zegt hij, (*Annuaire* 1931, I, p. 39), behoren tot de bevoegdheid van de Staat, alle interne aangelegenheden, behalve diegene die geregeld zijn door een verdrag of door de algemene principes van het recht ». In het Internationaal Recht stelt zich de vraag of al datgene wat niet tot de nationale bevoegdheidssfeer behoort, Internationaal Recht is, of indien eerder alles wat niet tot de internationale rechtsorde behoort in de nationale bevoegdheidssfeer valt, en het Internationaal Recht spreekt zich voor de laatste oplossing uit (27). In plaats derhalve van de materies op te sporen welke tot de nationale bevoegdheidssfeer behoren — wat onmogelijk bleek te zijn — waarom niet trachten te zoeken wat er *geen* deel van uitmaakt?

En hier kan het antwoord zeer klaar zijn: het zijn de *kwesties* welke het voorwerp uitmaken van een algemene internationale rechtsnorm of die geregeld zijn door een verdrag of een conventie. Zodra een kwestie geregeld is door een internationale costumiere of conventionele norm, houdt ze op tot de nationale bevoegdheidssfeer te behoren (28).

Samen met zijn eerste, voorlopig, verslag over het *domaine réservé* voor het Institut de Droit International, heeft verslaggever, Professor *Ch. Rousseau* aan de leden van de betrokken commissie een vragenlijst toegezonden waarin o.m. volgende vraag voorkwam: « Volstaat het bestaan van een internationale overeenkomst over een materie voorbehouden aan de essentieel nationale bevoegdheid, om deze materie aan de bevoegdheid van de Staat te onttrekken? » (29). *Krylov*, Russisch lid, antwoordde hierop dat het bestaan van een internationale overeenkomst het *domaine réservé* slechts beperkt, en *Ch. De Visscher* benadert in zijn antwoord de waarheid nog meer wanneer hij verklaart: « que les engagements d'ordre international contractés par un Etat dans une matière réservée à la compétence nationale ont pour effet de soustraire cette matière à la compétence exclusive de l'Etat dans la mesure où elle est ainsi réglementée » (30). D.w.z. dat alleen de in de overeenkomst geregelde *kwesties* aan de nationale bevoegdheid onttrokken zijn. Elke kwestie welke derhalve niet internationaal geregeld is, blijft in de nationale bevoegdheidssfeer.

Indien bv. Staat A met Staat B een verdrag sluit betreffende de douanerechten (*materie*), houdt deze materie zonder enige twijfel en binnen de door het verdrag gestelde perken op tot de nationale bevoegdheidssfeer van beide Staten te behoren. Dit betekent echter geenszins dat de douanerechten voortaan tot het internationaal domein behoren. Enkel die *kwesties*

betreffende de douanerechten, die in het verdrag geregeld zijn, zijn aldus internationaal geworden. Wat meer is, het bestaan van een verdrag tussen de Staten A en B over een bepaalde materie heeft geenszins tot gevolg dat de aldus tussen hen internationaal geregelde kwesties eveneens internationaal worden in de verhouding tot een derde Staat. *Er bestaan dus in de praktijk slechts individuele gevallen*. De vraag derhalve of een bepaalde handeling van een Staat (een houding tegenover één of andere kwestie), al dan niet in het kader van zijn nationale bevoegdheid valt, dient voor elk afzonderlijk geval te worden opgelost in het licht van het geldend Internationaal Recht. Zelfs indien deze handeling plaats heeft binnen de nationale bevoegdheidssfeer, blijft ze onderworpen aan de bevoegde internationale instantie indien, en in de mate waarin ze, als gevolg van de in voege zijnde bepalingen, de toepassing van internationale principes en voorschriften vereist (31).

Aldus gezien is de afbakening van het zogenaamde *domaine réservé* niet moeilijk. Het positief Internationaal Recht bakent dit *domaine réservé* niet *a priori* af: het bepaalt niet welke de aangelegenheden zijn die binnen de nationale bevoegdheidssfeer vallen. In de bevoegdheid van de internationale rechtsorde valt het geheel van juridische normen die gesteld zijn in het kader van de procedure die leidt tot de schepping van volkenrechtelijke normen. In de nationale bevoegdheidssfeer daarentegen vallen de normen geschapen in het kader van de nationale wetgeving. De verdeling van de normen tussen het internationaal en het intern recht beantwoordt derhalve aan het *respectievelijk normenscheppende proces* in elk der beide systemen (32).

Eric SUY,
Doctor in de rechten,
Assistent aan het Institut
Universitaire de Hautes Etudes
Internationales, Genève.

(1) Arrest van het C.I.J. in de zaak betreffende zekere Noorse leningen: *Affaire des Emprunts norvégiens*, C.I.J. Recueil 1957. Arrest van het C.I.J. in de zaak *Interhandel*, Recueil 1959, p. 6 ss.

(2) Het Institut de Droit International heeft het vraagstuk behandeld in 1931 (zitting te Cambridge: *Annuaire de l'Institut*, 1931, vol. I); in 1932 (zitting te Oslo: *Annuaire* 1932); in 1950 (zitting te Bath: *Annuaire* 1950, vol. I); in 1952 (zitting te Sienna: *Annuaire* 1952, vol. I) en in 1954 (zitting te Aix-en-Provence: *Annuaire* 1954, vol. II).

(3) Verdross A., *Le Domaine Réservé des Etats en Droit international*. Aktuelle Probleme des Internationalen Rechtes. Schriftenreihe der deutschen Gruppe der AAA, Band I, 1957, p. 25. Dezelfde: *Die ausschliessliche Zuständigkeit der Staaten nach der Satzung der V.N. Scritti* in onore di Tom. Perassi, Milano 1957, vol. II, pp. 379 - 387. Verzijl J., *Le Domaine Réservé de la Compétence Nationale exclusive*. Scritti in onore di T. Perassi, id. pp. 389 - 403.

(4) In talrijke voor-oorlogse arbitrageverdragen werd, wat de bevoegdheid van de internationale rechter betreft, door de Staten voorbehoud gemaakt van de aangelegenheden die de onafkelijkheid, de vitale belangen, de eer en het belang van derde Staten raakten. Zie bv. het art. 13 van het Frans-Brits arbitrageverdrag van 13 oktober 1903. Voor een volledige lijst: van Hamel, *Arbitration and Security. Systematic Survey of the Arbitration Conventions and Treaties of mutual Security deposited with the League of Nations*. Genève, 1927, pp. 23 tot 25.

(5) Zie o.m. de onlangs door Sir Gerald Fitzmaurice ontwikkelde theorie over de verhoudingen van het Internationaal en het intern recht in het *Recueil des Cours de l'Académie de Droit International* (verder afgekort: *Rec. A.D.I.*) 1957, II, p. 68 ss. waarin hij de opvatting voorstaat dat elke rechtsorde binnen het bereik van zijn eigen toepassingsveld (*field*) het hoogst is. « Each is supreme in its own field, and all matters for this purpose is that International Law is supreme in the international field ». Het *international field* definieert hij als « the field of relations and transactions between them (States) ». Volgens F. zou dit *international field* volkomen onafhankelijk van de verschillende *national fields* bestaan, wat een zuivere utopie is. (cf. pp. 71 - 72).

(6) Zie b.v. het arrest van het Permanent Internationaal Gerechtshof (C.P.J.I.) in de zaak van de *Tunesische en Marokkaanse dekretten* waar gezegd wordt « que la question

de savoir si une certaine matière rentre ou ne rentre pas dans le domaine exclusif d'un Etat est une question essentiellement relative; elle dépend de l'évolution des rapports internationaux ». *Série B*, n° 4, p. 24.

(7) Zie het uitstekend werk van P. Weiss, *Nationality and Statelessness in International Law*, Londen 1956, alsmede de opmerkingen van deze auteur tijdens de discussie van het probleem van het *domaine réservé* in de Grotius Society in 1945, *Transactions for the Year 1945*, Londen 1946, p. 85. Eveneens: Deelen J., *La Nationalité dénationalisée*, Revue hellénique de droit international vol. 10 (1957), pp. 308-314. Dit principe werd eveneens reeds vooropgezet in het art. 2 van de Haagse Conventie van 1930 betreffende de nationaliteit.

(8) Voor een volledige studie van de Amerikaanse houding tegenover het Volkenbondspakt verwijst ik o.m. naar de discussies in de Amerikaanse senaat en de *Logde Reservations* die de opwerpingen samenvatten. *Congressional Record*, 66th Cong., 2d sess., LIX, Pt. 5 (March 19, 1920) p. 4599. Fincham, *Domestic Jurisdiction*, Leiden 1948, pp. 18-20.

(9) Zie bv. het art. 23 van het Verdrag tot oprichting van de Europese economische Gemeenschap.

(10) Kelsen H., *Recueil des Cours* (Rec. A.D.I.) 1932, IV, p. 178.

(11) Guggenheim P. in de discussie over het rapport van Ch. Rousseau over het *domaine réservé* tijdens de zitting van het Institut de Droit International te Aix in 1954. *Annuaire* 1954, vol. II, p. 138.

(11bis) In het *Rapport complémentaire* van L. Le Fur over het *domaine réservé*, voorgedragen tijdens de zitting van het Institut in 1932 te Oslo, liet deze opmerken dat er een onderscheid bestaat tussen de aangelegenheden die het internationaal erkent (*reconnaît*) als behorende tot de uitsluitende bevoegdheid van de Staten en diegene die aan deze bevoegdheid overgelaten (*laissé*) zijn. In het eerste geval staat men voor aangelegenheden die definitief tot de bevoegdheid der Staten behoren, terwijl in het tweede geval (tekst van art. 15, par. 8) het slechts gaat om aangelegenheden die voorlopig tot deze bevoegdheid behoren wegens stilzwijgen van het positief recht op dit ogenblik. *Annuaire* 1932, p. 163. Zie eveneens onder nota 12.

(12) Fitzmaurice, *Recueil A.D.I.* 1957, II, p. 59. Deze theorie wordt in de doctrine algemeen aanvaard. Zie b.v. Preuss L., *Article 2, paragraphe 7 of the Charter of the United Nations and Matters of Domestic Jurisdiction*. Rec. A.D.I. 1949, I, p. 568: « Matters of domestic jurisdiction are... those which are left by international law for regulation by States. There are, therefore, no matters which are domestic by their nature ». Eveneens Scelle G., *Critique du soi-disant domaine de « compétence exclusive »*. Revue de droit international et de législation comparée (R.D.I.L.C.) 1933, n° 3, p. 368, nota 2. Borel, *Observations sur le rapport présenté par M.L. Le Fur à la session de Cambridge de l'Institut de Droit international*. *Annuaire* 1931, I, p. 60-61. Verzijl J. op. et loc. cit. p. 393 en 399. Ofschoon de Engelse tekst van het art. 15, par. 8 van het Volkenbondspakt eerder schijnt te wijzen op een *attributie* van het internationaal recht (matters which are essentially within the domestic jurisdiction) die zou overeenstemmen met het definitief erkennen van bepaalde aangelegenheden als exclusief nationaal, laat de Franse tekst (*laisse à la compétence...*) een voorlopige competentie van de nationale rechterde vermoeden. Welke interpretatie men ook aanneemt, vast staat dat in beide gevallen de nationale bevoegdheid — voorlopige of definitieve — door het internationaal recht wordt bepaald.

(13) Le Fur L., *Reconnaissance, Détermination et Signification en Droit International du Domaine laissé par ce dernier à la Compétence exclusive de l'Etat*. Rapport présenté par M.L. à la session de l'Institut de Droit international à Cambridge en 1931. *Annuaire* 1931, I, p. 35.

(14) Idem, *ead. loc.* p. 35 en vv. De 4e *Lodge Reservation* geeft eveneens een opsomming van de « domestic and political questions relating wholly or in part to the internal affairs ». Zie onder nota 7. Eveneens Bentwich N., *The Limits of the Domestic Jurisdiction of the State*, The Grotius

Society, *Transactions for the Year 1945*. Londen 1946, p. 59-65. Deze auteur neemt eveneens de *natuur*, het internationaal belang der aangelegenheden, als criterium aan.

(15) Cfr. art. 54 van de nieuwste Franse grondwet: « Si le Conseil Constitutionnel, saisi par le Président de l'une ou l'autre Assemblée, a déclaré qu'un engagement international comporte une clause contraire à la Constitution, l'autorisation de le ratifier ou de l'approuver ne peut intervenir qu'après la révision de la Constitution ».

(16) Scelle G., op. cit. onder nota 12, p. 370-371 over het onderscheid tussen de formele en de materiële competentie.

(17) Cour Permanente de Justice Internationale (C.P.J.I.), *Série B*, n° 4, p. 24. Reeds geciteerd onder nota 5.

(18) *Annuaire de l'Institut*, 1954 (Session d'Aix-en-Provence) vol. II, p. 181.

(19) Verdross, *Le Domaine Réservé des Etats en Droit International* dans « Problèmes actuels du Droit international », op. cit. p. 31.

(20) Verzijl, *Le Domaine réservé...*, op. cit. p. 393.

(21) Le Fur, *Annuaire de l'Institut*, 1931, I, p. 55: art. 5 van de voorgestelde resolutie. Zie eveneens het *Rapport complémentaire*, *Annuaire de l'Institut*, 1932, p. 165-170.

(22) Rolin, opmerkingen in het *Annuaire de l'Institut*, 1954, II, pp. 135 vv., *passim*.

(23) Met een weinig phantaisie is er zelfs middel om op grond van dit artikel en door een interpretatie van het woord *essentieel*, het bestaan te verdedigen van de *gemengde* aangelegenheden. Zie bv. Berthoud P., *La Compétence nationale des Etats et l'Organisation des Nations Unies*. Neuchâtel 1948, p. 35. Eveneens Verdross' opmerkingen over het verslag van Ch. Rousseau, *Annuaire* 1953, I, p. 177. Volgens ons is er hoegenaamd geen verschil tussen essentiële en uitsluitende bevoegdheid. Cf. Het advies van het C.I.J. betreffende de interpretatie der vredesverdragen met Bulgarije, Hongarije en Roemenië, *Recueil* 1950, p. 65 ss en 21 ss.

(24) Guggenheim P., *Traité de Droit International Public*, deel I, p. 426-427. Van Bogaert E., *Beginnels van het Volkenrecht*, p. 276-277, en de aldaar gegeven literatuur.

(24bis) Monaco R., *Sovranità Statale e Spazio Super-atmosferico*. Rivista di Diritto Internazionale, vol. 41 (1958) pp. 585-590.

(25) Ch. De Visscher heeft dit onderscheid duidelijk naar voor gebracht tijdens de discussies in de schoot van het Institut de Droit International te Aix (1954): « ... questions qui tout en appartenant à ces matières sont, par l'effet d'une convention par exemple, passées dans le domaine international ». *Annuaire*, 1954, II, p. 187.

(26) Cf. supra p. 9 en 10.

(28) Fitzmaurice, *Recueil A.D.I.*, 1957, II, p. 60.

(28) Zie de scherpzinnige opmerkingen van Sir Gerald Fitzmaurice tijdens de zitting van het Institut de Droit International te Aix (1954), *Annuaire* 1954, II, pp. 118-119. Voor de praktijk van het C.P.J.I. en het C.I.J. zie Briggs, *The United States and the International Court of Justice: a Re-examination*. American Journal of International Law, vol. 59 (1959) p. 304.

(29) *Annuaire de l'Institut* 1950, vol. I, p. 21: « L'existence d'un engagement d'ordre international dans une matière réservée à la compétence essentiellement nationale, suffit-elle à soustraire cette matière à la compétence de l'Etat ? »

(30) Onderlijnd door ons. *Annuaire*, 1950, vol. I, pp. 37-38.

(31) Zie de opmerkingen van E. Borel in het *Annuaire de l'Inst. de Dr. Intern.*, 1931, vol. I, p. 75.

(32) Cf. Guggenheim's betoog voor het Internationaal Gerechtshof in het *Affaire Interhandel*, C.I.J., *Affaire Interhandel*, Procédure Orale, p. 104. Zie eveneens de beslissing van het C.I.J. in de zaak der *Voogdij over minderjarigen* (*Recueil* 1958, p. 71) waar gezegd wordt: dat, aangezien de Conventie van 1902 over de voogdij van minderjarigen niet tot voorwerp heeft de aangelegenheden zoals bescherming van kinderen en jongeren..., ze geen verplichtingen kan doen ontstaan in aangelegenheden welke er niet het voorwerp van uitmaken.

De juridische gevolgen van de maatregelen tot bestrijding van de rundertuberculose op de verhandelingen van aangetaste of verdachte dieren

Tuberculose bij het runderras wordt als een koopvernietigend gebrek beschouwd, indien de waarde van het dier meer dan Fr. 2.500,— bedraagt en het dier bestemd is, niet om geslacht, maar om voortgehouden te worden.

Tuberculose is dus niet alleen een koopvernietigend gebrek voor de runderen, die voor de melkopbrengst gekocht worden. Ze is het ook voor de trekdieren en de runderen, die voor vetmesting of fokkerij bestemd zijn.

Om de koopvernietiging te bekomen is de koper op straffe van verval gehouden de benoeming van een of

meer deskundigen te vragen en zijn rechtsvordering in te stellen binnen de termijn van vijftien dagen, de dag bepaald voor de levering niet medegerekend.

Bij de verkoop van *slachtvee* daarentegen geeft de tuberculose slechts aanleiding tot ontbinding van de verkoop, wanneer de ziekte voor gevolg heeft, dat het rund voor de voeding volkomen ongeschikt wordt verklaard.

In dit geval moet de vordering binnen de vijf dagen na de levering worden ingesteld.

Wordt na de slachting het vlees slechts gedeeltelijk voor de voeding ongeschikt bevonden, dan kan op

grond hiervan geen vordering tot koopvernietiging worden ingesteld.

Ten einde een gezonde veestapel te bekomen heeft de regering, zonder dat daardoor de verkoper van zijn verplichting tot vrijwaring ontslagen is, een reeks maatregelen getroffen om de rundertuberculose doelmatig te bestrijden.

De eerste koninklijke besluiten dagtekenen van 31 mei en 1 juni 1951.

Het eerste had tot voorwerp het afmaken op bevel van al de door uiertuberculose aangetaste runderen. Het werd opgeheven en vervangen door het koninklijk besluit van 20 juni 1955, waardoor de regeling van het afmaken op bevel toepasselijk wordt verklaard voor elke vorm van klinische tuberculose.

Het tweede, nog steeds van kracht doch gewijzigd de 10^e februari en de 20^e juni 1955, strekt ertoe de bestrijding van de rundertuberculose aan te moedigen en te regelen, en voorziet o.m. het toekennen van vergoedingen aan de veehouders, aangesloten bij de door de Minister van Landbouw erkende verenigingen.

Het jongste besluit van 10 december 1958 behelst bijzondere maatregelen om de reeds vroeger bestaande aan te vullen en te verbeteren.

We zullen nagaan welke maatregelen de bijzondere reglementering van de rundertuberculose-bestrijding voorziet in verband met de verhandelingen van dieren, onderzoeken of en in hoever ze invloed kunnen hebben op de geldigheid van de verkoop, welke de gevolgen zijn op de vrijwaring door de koper verschuldigd, en of sommige van die maatregelen niet strijdig zijn met de wet.

Het koninklijk besluit van 20 juni 1955 betreffende het afmaken op bevel van door klinische tuberculose aangetaste runderen bepaalt in zijn artikel 3:

«Zodra een rund door de doctor in veeartsenijkunde » aangegeven is als door klinische tuberculose aangetast of als er van verdacht aangetast te zijn, is » het de eigenaar of de houder verboden zich hiervan » te ontdoen vooraleer de veeartsenijkundige inspecteur » zich over het geval heeft uitgesproken.»

Voor de toepassing van dit besluit worden beschouwd: 1° als door klinische tuberculose aangetast, ieder rund dat stellige symptomen vertoont van tuberculose van de uier of van een ander orgaan of in de melk of uitwerpsels waarvan het Rijkslaboratorium voor diagnose en veeartsenijkundige opsporingen de aanwezigheid van Kochbacillen heeft ontdekt;

2° als er van verdacht door klinische tuberculose te zijn aangetast, ieder rund dat symptomen vertoont die de doctor in de veeartsenijkunde het bestaan van deze kwaal doen vermoeden.

Hetzelfde koninklijk besluit legt aan ieder doctor in de veeartsenijkunde, al dan niet erkend, die vaststelt dat een levend rund is aangetast of er van verdacht is aangetast te zijn door klinische tuberculose, de verplichting op hiervan onverwijld aangifte te doen bij de veeartsenijkundige inspecteur van het gebied.

Het legt hem ook de verplichting op de eigenaar of de houder van het dier onmiddellijk bericht daarvan te geven.

Ingevolge dit besluit mogen de genoemde dieren niet verplaatst worden tot op het ogenblik dat de veeartsenijkundige inspecteur zich over het geval uitspreekt.

Wat gebeurt er, indien bij het onderzoek, dat binnen de acht dagen moet geschieden, de diagnose bevestigd wordt?

De veeartsenijkundige inspecteur bepaalt, met inachtneming van de staat van het dier, de waarde ervan

en beveelt dit binnen de vijf dagen onder zijn toezicht of dat van zijn gemachtigde af te maken.

De eigenaar of houder zal het dier zelfs niet mogen leveren om geslacht en b.v. na sterilisatie verbruikt te worden.

Het besluit bepaalt overigens dat in sommige gevallen aan de eigenaars een vergoeding wordt toegekend (artikel 6, 7 en 8 van het besluit en artikel 36 van het koninklijk besluit van 1 juni 1951 ten voordele der leden van erkende verenigingen), en dat, wanneer de personen, die gehouden zijn het bevel tot afmaken uit te voeren, weigeren zulks te doen, die maatregelen op bevel van de burgemeester van ambtswege uitgevoerd worden.

In één geval mag van het verbod en van de verplichting de dieren af te maken worden afgeweken. De Minister van Landbouw is n.l. gemachtigd de aangetaste runderen met het oog op onderzoek of studie te kopen, onverminderd de toekenning aan de eigenaar van de bovengenoemde vergoeding.

De geboden prijs mag niet hoger zijn dan de vleeswaarde van het dier, zoals die door de veeartsenijkundige inspecteur wordt geschat.

Wat gebeurt er, indien de diagnose niet bevestigd wordt?

Het lijdt geen twijfel dat de eigenaar of houder alsdan weer vrij over het dier kan beschikken. Het verbod is inderdaad slechts van tijdelijke duur. Stelt de inspecteur vast dat de kwaal niet bestaat, dan is er geen reden om het verbod te handhaven.

Aangezien het onderzoek binnen de acht dagen dient gedaan te worden, zal het verbod slechts tijdelijke onzekerheid tot gevolg hebben.

Is de verkoop gesloten tijdens de verbodsperiode noodzakelijk nietig?

Steunend op de tekst van artikel 3 van het koninklijk besluit mag men aannemen, dat de verkoop *in principe* niet verboden is.

Men merke inderdaad op dat het woord *verkoopen* niet gebruikt wordt en dat men zich tevreden heeft gesteld met de uitdrukking: «het is de eigenaar of de houder verboden *zich hiervan te ontdoen*» (*de s'en dessaisir*, in de Franse tekst).

Een uitdrukkelijk verbod van vervreemding bestaat niet en het zou in die omstandigheid gewaagd zijn te beweren, dat het aangetaste of verdachte dier buiten de handel gesteld is.

Vervreemding of verkoop is immers mogelijk zonder onmiddellijke levering. De eigenaar zal de bepaling van het koninklijk besluit niet overtreden, indien hij er slechts voor zorgt dat hij zelf of de houder in het bezit van het dier blijft, zolang de veeartsenijkundige inspecteur zich over het geval niet heeft uitgesproken.

Deze opvatting schijnt ook de enig logische.

Waartoe zou het dienen de verkoop te verbieden indien achteraf de diagnose niet bevestigd wordt?

Het zou alleen de partijen kunnen blootstellen aan een vordering tot nietigverklaring, al zou het bewezen zijn dat het dier niet door tuberculose is aangetast en al zou er dus geen enkele reden zijn om de overeenkomst niet uit te voeren (vgl. A.P.R. *Koopvernietigende gebreken*, n° 315).

De maatregel, die verbiedt zich van de aangetaste of verdachte dieren te ontdoen is nog verscherpt geworden, ten minste wat betreft de *aangetaste* runderen bestemd voor de kweek, de melkwinning of de vetmesting, door het besluit van 10 december 1958, waarover hierna wordt gehandeld:

Welk is het gevolg van die maatregel in geval van verkoop van aangetaste of verdachte runderen?

Het verbod schijnt slechts weinig invloed te hebben op de door de verkoper verschuldigde vrijwaring.

Ofwel is het dier nog in het bezit van de verkoper, ofwel is het al geleverd wanneer de vaststelling door de doctor in de veeartsenijkunde gedaan wordt en wanneer het dier op bevel van de inspecteur wordt afgemaakt. In beide gevallen zal de koper, die zich binnen de bij de wet bepaalde termijnen bevindt, de ontbinding van de koop kunnen eisen en zal de verkoper tot vrijwaring gehouden zijn, op voorwaarde dat de koper het bewijs levert, dat de dood aan het koopvernietigend gebrek tuberculose te wijten is, ofwel, indien het dier voor de slachting bestemd is, dat de dood het gevolg is van zijn slechte hoedanigheid (art. 8, wet van 25 augustus 1885 en artikel 1647 burgerlijk wetboek).

Nochtans zou het verbod zich van het dier te ontdoen soms wel invloed kunnen hebben op de vrijwaringstermijn, doordat het dier dientengevolge niet op de bij overeenkomst bepaalde datum kan geleverd worden.

Voor *slachtvee* gaat de vrijwaringstermijn van vijf dagen slechts in vanaf de levering, dit vanaf de datum waarop het dier werkelijk geleverd wordt. Hier wordt de termijn dus als het ware automatisch verlengd.

Voor andere runderen gaat, volgens de heersende mening, de termijn in daags na de datum bepaald voor de levering, zelfs indien zij door een omstandigheid onafhankelijk van de wil van de partijen niet op de gestelde dag kunnen geleverd worden (A.P.R. o.c. n° 43).

Het koninklijk besluit van 10 december 1958, houdende bijzondere maatregelen tot bestrijding van rundertuberculose, gaat nog een stap verder.

Het bepaalt in artikel 10, dat al wie runderen houdt, die *aangetast* zijn door tuberculose, de *eigendom* of het *bezit* ervan met het oog op de kweek, de melkwinning of de vetmesting, niet aan een ander persoon mag overmaken.

Hier is geen sprake meer van het enkel tijdelijk verbod zich van het dier te ontdoen. Hier wordt in duidelijke woorden gezegd dat de verkoop en zelfs het overdragen van het bezit verboden is.

Welke zijn de gevolgen van die drastische maatregel?

Vooreerst dat de door tuberculose aangetaste dieren in de gestelde voorwaarden aan de handel onttrokken zijn, zodat zij, luidens de artikelen 1128 en 1598 van het burgerlijk wetboek, niet het voorwerp van overeenkomsten kunnen uitmaken en niet mogen verkocht worden.

Dit betekent — in de veronderstelling dat die maatregel door de rechtbanken niet als strijdig met de wet beschouwd wordt, kwestie die we hier niet zullen aanraken — dat de koper, in plaats van de koopvernietigende vordering op grond van de wet van 25 augustus 1885 in te stellen, tegen de weerbarstige verkoper de *nietigheid* van de overeenkomst zal kunnen inroepen.

Het betekent ook, dat de koper, wanneer hij de vrijwaringstermijn heeft laten voorbijgaan, niet ongewapend tegenover de verkoper van het aangetaste rund zal staan en, wat meer is, dat niet alleen hij, maar zelfs de verkoper, een vordering tot nietigverklaring zal kunnen instellen (vgl. *De Page*, IV, n° 84).

Er zijn nochtans enkele belangrijke beperkingen, waarop de aandacht dient gevestigd te worden :

1° Het verbod slaat alleen op de runderen die werkelijk *aangetast* zijn, niet op die, welke slechts ervan verdacht worden aangetast te zijn.

2° Het is alleen van toepassing op het overmaken van de eigendom, op het bezit van runderen met het oog op de *kweek*, de *melkwinning* en de *vetmesting*.

Ontsnappen bijgevolg aan de toepassing van het verbod, de verhandelingen van *slachtvee* en waarschijnlijk ook, vermits daarover in het besluit niet gesproken wordt, de verhandelingen van runderen, waarvan eigendom of bezit wordt overgemaakt met het oog op het werk (b.v. een trekos).

Voor slachtvee en werk- of trekdieren zou echter het koninklijk besluit van 20 juni 1955 van toepassing kunnen zijn, en is het dus niet onmogelijk, dat het de eigenaar of de houder verboden is zich ervan te ontdoen vooraleer de veeartsenijkundige inspecteur zich heeft uitgesproken.

De bepalingen van hetzelfde besluit, die het afmaken op bevel van de door klinische tuberculose aangetaste runderen voorschrijven, zijn ook van toepassing, wanneer klinische tuberculose door de doctor in diergeneeskunde vastgesteld wordt naar aanleiding van de tuberculinaties en de onderzoeken, die hij bij toepassing van het besluit van 10 december 1958 moet verrichten (artikel 9).

Om de toepassing van zijn bepalingen te vergemakkelijken, schept het besluit twee wettelijke vermoedens :

a) Het eerste betreft de *bestemming* van het dier. Ieder runddier nieuw in een bedrijf binnengebracht, en gehouden gedurende *meer* dan acht dagen wordt beschouwd als bestemd zijnde voor de kweek, de melkwinning of de vetmesting (artikel 10, tweede lid).

Een gelijkaardig vermoeden bevat artikel 2, waarin sprake is van de veehandelaars, die niet tot intradermotuberculinatie gehouden zijn wat betreft de runderen, die zij houden met het oog op de verkoop. — Worden slechts als zodanig beschouwd, aldus artikel 2, de dieren gehouden gedurende een tijdspanne van *minder* dan acht dagen.

Geen enkele uitzondering op het vermoeden wordt in het besluit voorzien.

Desondanks zal het lastig zijn te doen geloven en aannemen, dat een trekdier, zoals een reeds vetgemeste trekos, nieuw in een bedrijf binnengebracht, voor de melkwinning, de kweek of de vetmesting wordt aangeworven.

b) Het tweede vermoeden betreft de *ziekte* zelf. Een rund wordt beschouwd als aangetast door tuberculose op de datum van de overdracht, wanneer de reactie op de tuberculine zich voordoet of wanneer de klinische tekens van de tuberculose verschijnen ten laatste de vijftiende dag volgend op die van de overdracht.

Volgens het laatste lid van artikel 10 geldt het vermoeden voor de toepassing van de bepaling van lid I, t.w. het verbod aangetaste runderen aan een ander persoon over te maken.

Dit schijnt erop te wijzen, dat de individuele identificatiekaart met de daarop vermelde uitslag van de vroeger uitgevoerde tuberculinatie, die aan de verkrijger van ieder rund van meer dan zes maand oud luidens artikel 12 moet overhandigd worden, niet volstaat om te bewijzen dat een bepaald dier op het tijdstip van de overdracht aangetast of tuberculosevrij was.

Het vermoeden, uitgedrukt in artikel 10, laatste lid, stemt ongeveer overeen met dit van artikel 2 van het koninklijk besluit van 31 mei 1951 betreffende de koopvernietigende gebreken bij de verkoop van huisdieren : « Worden geacht door tuberculose te zijn aangetast,

»de runderen, die de gewisse symptomen van die » ziekte vertonen, en die welke op de oogtuberculinatie » (ophthalmotuberculinatie) of op de intradermo-tuberculinatie een positieve reactie hebben ».

Ook de vrijwaringstermijn van vijftien dagen is dezelfde maar niet noodzakelijk het vertrekpunt.

De termijn van de vrijwaring tegen het bestaan van het koopvernietigend gebrek begint maar te lopen de dag volgend op de datum, die voor de *levering* bepaald is. Als vertrekpunt geldt niet noodzakelijk de dag, volgend op die van de levering, doch wel, behoudens enkele uitzonderingen, de dag volgend op deze, die bij overeenkomst voor de levering bepaald werd (A.P.R., *Koopvernietigende gebreken*, nrs 39 en vlg.).

Het vervreemdingsverbod daarentegen zou maar van toepassing zijn, wanneer de tuberculose wordt vastgesteld ten laatste de vijftiende dag volgend op die van de *overdracht* in eigendom of bezit.

Dit kan tot zonderlinge toestanden aanleiding geven. Een rund wordt verkocht de eerste van de maand zal slechts als aangetast door tuberculose beschouwd worden en derhalve onvervreemdbaar zijn, indien de positieve reactie op de tuberculine of de klinische tekens worden vastgesteld vóór de zeventiende.

Werd de levering bepaald op de tiende, dan duurt de vrijwaringstermijn tegen het koopvernietigend gebrek tot en met de vijentwintigste. En ingevolge art. 9 van de wet van 25 augustus 1885 wordt het koopvernietigend gebrek tuberculose (binnen de termijnen en volgens de voorgeschreven vormen vastgesteld) beschouwd als reeds bestaande op het ogenblik van het kontrakt.

Wordt de eis ingesteld en vraagt de koper de aanstelling van deskundigen vóór de zesentwintigste en vindt de deskundige tuberculose, dan bestaat er een wettelijk vermoeden dat het dier reeds de eerste van de maand was aangetast. Ondanks dit wettelijk vermoeden zal het dier niet onvervreemdbaar zijn, indien de tuberculose slechts na de zestiende wordt vastgesteld.

Er is hier een spijtige tegenstrijdigheid die tot betwistingen aanleiding kan geven en die had kunnen vermeden worden, tenzij men zou aannemen dat het woord *overdracht* (transfert) in de tekst van artikel 10 zou betekenen, niet de overeenkomst, doch wel de werkelijke *levering*. Maar dit schijnt strijdig te zijn met het eerste lid van het artikel, waaruit blijkt, dat wel degelijk bedoeld wordt de overdracht van de eigendom of van het bezit. Er is geen tegenstrijdigheid wanneer men door overdracht verstaat de overdracht van het bezit met of zonder die van het eigendomsrecht.

Naast het vervreemdingsverbod bevat het besluit van 10 december 1958 nog een paar andere bepalingen die er moeten toe bijdragen het verbod te doen eerbiedigen :

1° Ieder veehouder, die eigenaar of houder wordt van een rund dier *met het oog op de kweek*, enz. is verplicht het binnen achtenveertig uren na de overdracht te laten tuberculineren door een door hem gekozen erkend doctor in de diergeneeskunde (artikel 11).

Die maatregel is toepasselijk zowel op de veehouders die bij een erkende vereniging voor rundertuberculosebestrijding aangesloten zijn als op de andere.

Het bijzondere ervan is, dat hierdoor aan de verkrijger een verplichting wordt opgelegd, waarvan hij zelfs niet ontslagen wordt, indien de vroegere houder of eigenaar in het bezit is van een identificatiekaart met de vermelding dat het dier van tuberculose vrij is.

2° Zo de reactie positief is, moet de veehouder het dier *teruggeven* aan de verkoper of overmaken en deze is verplicht het *terug te nemen*.

De tuberculinatie moet binnen de acht dagen van de overdracht gedaan worden, zodat de verkrijger niet lang behoeft te wachten om te weten wat hem te doen staat.

Die twee bepalingen zijn niet toepasselijk op *slachteeve* en vermoedelijk ook niet op werkdieren, vermits die niet genoemd zijn. Ze zijn ook niet van toepassing, zoals blijkt uit artikel 2, op de dieren, gehouden door veehandelaars met het oog op de verkoop op voorwaarde dat ze minder dan acht dagen in hun bezit blijven.

Het is vooral de tweede bepaling die de aandacht van de juristen waard is.

Volgens het laatste lid van artikel 11 moet de veehouder inderdaad het dier zonder enige rechtspleging teruggeven en is de verkoper of overmaker verplicht het terug te nemen.

Eigenaardige verplichting die zelfs de koper of de verkrijger treft, die het dier zou willen behouden !

Aan de uitstekende bedoelingen die bij het uitvaardigen van het koninklijk besluit hebben voorgezeten, kan niet getwijfeld worden.

Het gezondmaken van de veestapel en onrechtstreeks het vrijwaren van de openbare gezondheid is zo belangrijk, dat een dergelijke maatregel kan gerechtvaardigd zijn.

Maar hoe nuttig die maatregel ook weze, in rechte blijft het een open vraag of, in geval van betwisting of weigering het dier terug te nemen of te geven, de koop of de overdracht niet eerst moet nietig verklaard worden.

In de veronderstelling dat de overdracht het gevolg is van een verkoop, staat men immers voor een kontrakt, dat niet zonder meer te niet gaat en waaraan juridische gevolgen kunnen verbonden zijn.

Dit twistpunt moge misschien van weinig practisch belang zijn, omdat luidens artikel 10 de verkoop van een aangetast dier verboden is.

Het belang ligt echter hierin, dat volgens een deel van de rechtsleer, die verkoop niet onbestaande is en dat de rechtbanken, luidens artikel 107 van de Grondwet, de besluiten slechts mogen toepassen indien ze met de wetten overeenstemmen.

De vraag die zich derhalve stelt is de volgende :

Is de regering niet buiten de perken gegaan van het mandaat, haar door de wetgever gegeven, door voor te schrijven, dat de veehouder, zo de reactie op de tuberculine positief is, het dier moet teruggeven en dat de verkoper of overmaker verplicht is het terug te nemen.

Dezelfde vraag zou kunnen gesteld worden wat betreft het verbieden van de overdracht in eigendom of bezit, maar we zullen dit punt hier niet bespreken. Overigens heeft het Hof van Cassatie ten minste stilzwijgend het recht van de regering erkend om op grond van de wet van 30 december 1882 de verkoop van sommige door besmettelijke ziekte aangetaste of verdachte dieren te verbieden. Er dient echter vermeld te worden, dat de door het Hof onderzochte gevallen geen betrekking hadden op tuberculose (Cass. 2 december 1897, Pas., 1898, I, 27; - 26 oktober 1899, Pas., 1900, I, 18).

In verband met de eerste vraag, waarop het antwoord door de Hoven en Rechtbanken dient gegeven te worden, willen we alleen de aandacht vestigen op hetgeen volgt.

Het koninklijk besluit van 10 december 1958 is gesteund op artikel 67 van de Grondwet en op de wet van 30 december 1882 betreffende de diergeneeskundige politie en de schadelijke insecten, gewijzigd bij de wet van 27 juli 1912 en bij het koninklijk besluit van 14 augustus 1933.

Leest men artikel 1 van de wet van 1882, dan stelt men vast, dat aan de regering enkel de machtiging verleend werd om bij koninklijk besluit de maatregelen voor te schrijven, die nodig zijn om de verspreiding van besmettelijke ziekten te keer te gaan.

Nergens is er sprake, evenmin als in artikel 97 van de Grondwet, van een machtiging om bestaande wetten of b.v. sommige bepalingen van het burgerlijk wetboek te wijzigen of op te heffen.

Nochtans schijnt het koninklijk besluit afbreuk te doen aan sommige voorschriften van het burgerlijk wetboek, wanneer het bepaalt dat de partijen, zonder gerechtelijke tussenkomst en zelfs met bedreiging van strenge strafsancties, verplicht zijn het voorwerp van de verhandeling terug te nemen en terug te geven.

Volgens een niet te onderschatten deel van de rechtsleer is inderdaad, zoals boven reeds gezegd werd, een verkoop van een voorwerp, dat buiten de handel gesteld is, niet onbestaande. Een dergelijke verkoop is wel aangetast door een volstreckte nietigheid, maar hij blijft een juridisch feit, een bilaterale overeenkomst, die *niet van rechtswege* te niet gaat.

Men neemt algemeen aan dat, welke de aard van de nietigheid ook moge zijn, een gerechtelijke uitspraak noodzakelijk is, wanneer de overeenkomst niet in der minne door de partijen zelf te niet wordt gedaan. (*Rép. Prat.*, V° *Nullité*, nrs 29, 279, 284 en volg.); - V° *Contrat et Convention*, nr 429; - De Page, I, nrs 96-3° en 101; II, n° 781).

Bij een aandachtige ontleding van de artikelen 1302 en 1303 van het burgerlijk wetboek, waarin over het voorwerp van de verbintenis dat buiten de handel gesteld is gehandeld wordt, valt het op, dat in dit geval alleen de *verbintenis* van de schuldenaar te niet gaat. De overeenkomst, waardoor die verbintenis ontstaat is, kan in geval van betwisting slechts door een gerechtelijke beslissing te niet gedaan worden.

Dit blijkt trouwens ook in zekere zin uit de bovenaangehaalde arresten. Het Hof van Cassatie beschouwt de verhandelingen van door besmettelijke ziekten aangetaste dieren niet als onbestaande; integendeel heeft het Hof de regelmatigheid en ontvankelijkheid van de gewone vorderingen tot nietigverklaring van die verhandelingen erkend.

De uitzonderlijke bepaling betreffende het teruggeven en terugnemen schijnt dus niet in overeenstemming te zijn met de beginselen van het burgerlijk recht, waardoor het te niet gaan van de overeenkomsten beheerst wordt.

Om de maatregel te rechtvaardigen zou het ook niet volstaan te beweren, dat de wet van 12 december 1882 hem niet verboden heeft, vermits de regering of de uitvoerende macht op dit punt geen andere bevoegdheid hebben dan deze hun door de wet verleend (Wigny P., *Droit Constitutionnel*, nrs 466 en 475).

Daarenboven schijnt het laatste lid van artikel 11 met de bij artikel 17 bepaalde strafsancie, bezwaarlijk verenigbaar te zijn met artikel 319 van het Strafwetboek.

Het komt inderdaad als onbegrijpelijk voor, dat de regering wettelijk ertoe gemachtigd zou zijn de partijen te verplichten de verhandelde dieren zonder enige rechtspleging terug te geven en te nemen, hetgeen niet zal kunnen gebeuren zonder ze te vervoeren, soms

over verre afstanden, wanneer men in het strafwetboek leest, dat elke houder of hoeder verplicht is al de van besmettelijke ziekte verdachte dieren opgesloten te houden.

Weliswaar is tuberculose nog altijd niet onder de besmettelijke veeziekten, waarop de artikelen 319 en volgende van het strafwetboek van toepassing zijn, gerangschikt geworden, maar dit neemt niet weg, dat juist die artikelen van het strafwetboek meestal worden aangehaald om de verregaande rechten, die de regering zich in andere ziektegevallen heeft toegeëigend, te rechtvaardigen.

Wat de praktische uitvoering van de maatregel betreft, rijzen een aantal problemen waarvoor geen oplossing voorzien is. Wie zal b.v. het initiatief moeten nemen, indien de dieren over verre afstand vervoerd zijn? Wie zal het vervoer moeten organiseren, de kosten ervan op zich nemen? Wat gebeurt er, zo klinische tuberculose wordt vastgesteld en het rund op bevel wordt afgemaakt? En wie is eigenaar van het dier zolang de uitslag van de tuberculinatie niet gekend is? Wie draagt de risico's? Het zijn zoveel twistpunten, die bewijzen, dat ze zonder het domein van het in het burgerlijk wetboek vastgelegde verbintennisrecht te betreden, door de enkele volzin van artikel 11 van het besluit niet konden geregeld worden.

Het behoeft ten slotte ternauwernood gezegd te worden, dat de weigering het dier terug te geven of terug te nemen niet strafbaar zou zijn, indien men aanneemt dat de door het laatste lid van artikel 11 opgelegde verplichting niet met de wet overeenkomt. In zover een besluit geacht wordt strijdig te zijn met de wet, is het van alle waarde ontbloot en mag ook de straf niet worden toegepast (Cass., 29 juni 1931, *Pas.*, 1931, I, 201).

De gevolgen van de onvervreemdbaarheid van de voor de teelt, de melkwinning of vetmesting bestemde en aan tuberculose lijdende runderen zijn, zoals boven reeds werd uiteengezet, dat in geval van verkoop de twee partijen de overeenkomst kunnen doen nietig verklaren.

Het geval van de houder, die geen eigenaar wordt van het dier, blijft hier buiten beschouwing.

De koper van een aangetast rund, beschikt niet alleen meer over de koopvernietigende vordering, die aan bepaalde termijnen gebonden is zowel wat betreft de aanstelling van deskundigen als het instellen van de eis. Hij kan, zelfs nadat de termijn van de vrijwaring verstreken is en als het dier minder dan 2.500 fr. waard is, op grond van artikel 1598 van het burgerlijk wetboek een eis tot nietigverklaring instellen.

Maar hij zal het bestaan van de ziekte op het tijdstip van de verkoop moeten bewijzen. Dit bewijs kan geleverd worden overeenkomstig artikel 10, laatste lid van het besluit van 10 december 1958 door de tuberculinatie of vaststelling van de klinische tekens, die ten verzoeken van de verkrijger gedaan worden, niet door een door de vrederechter te benoemen deskundige of college van deskundigen, maar door een door hem gekozen erkend doctor in de diergeneeskunde en dit binnen de tijd door het besluit bepaald.

FRANZ VRANKEN,
Vrederechter van het kanton Beringen.

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 8 november 1957.

Voorzitter-verslaggever : M. D. Clippele.

Advocaat-generaal : M. Mahaux.

Advocaten : Mrs. Van Leynseele en Anciaux.

Pacht. — Opzegging door de verpachter van een op de dag van de inwerkingtreding van de wet van 7 juli 1951 lopende pacht.

De rechter over de feiten mag ambtshalve de door partijen voorgestelde redenen aanvullen, indien hij daarbij steunt op de aan zijn oordeel regelmatig voorgelegde feiten en noch de oorzaak, noch het voorwerp van de eis wijzigt.

Artikel 1774, § 2, II, B.W. — *hetzij het gaat om een eerste ingebruikneming (lid I), hetzij om een tweede (lid 2) — laat de opzegging van de pacht door de verpachter, die het verpacht goed zelf in gebruik wenst te nemen of het bedrijf daarvan op zekeren zijner nabestaanden over te dragen, slechts toe, indien partijen zulk recht bedongen hebben in de pacht en de verpachter de duur en de modaliteiten van opzegging in acht neemt, zoals bepaald in art. 1775 B.W.*

Artikel 20 van de wet van 7 juli 1951, die voor de pachten, welke lopen op de dag van de inwerkingtreding van de wet, sommige overgangsbepalingen heeft opgenomen, wijkt echter in het vijfde lid van sub II stellig af van voormeld artikel 1774, § 2, II, lid 2, B.W. en bepaalt, dat de voor een tweede termijn van negen jaar hernieuwde pachten zelfs bij gebrek aan schriftelijk beding « te allen tijde » door de verpachter kunnen worden opgezegd onder de voorwaarden en overeenkomstig de modaliteiten, die zijn bepaald in artikel 1774, § 2, II, betreffende de tweede termijn van negen jaar.

De lopende, aldus hernieuwde pachten kunnen derhalve te allen tijde worden opgezegd, o.m. vóór een datum, verstrijkende in de loop van de eerste twee jaar van de aldus hernieuwde pacht, hetgeen insluit dat de betekening van de opzegging, aanvangspunt van de termijn, voorzien bij de artikelen 1774, § 2, II, lid 2, en 1775 B.W., mag gedaan worden gedurende de eerste termijn van ingebruikneming, minder dan twee jaar vóór het verstrijken van de aanvankelijke pacht.

Van de Velde t/ De Maet en cs.

Gelet op het bestreden vonnis in hoger beroep gewezen op 4 mei 1956 door de Rechtbank van eerste aanleg te Gent;

Over het eerste middel afgeleid uit de schending van de artikelen 97 der Grondwet, 6, 1131, 1315 en 1175 van het Burgerlijk Wetboek, 20 der wet van 7 juli 1951;

doordat : 1) De bestreden beslissing verzuimd heeft te onderzoeken of, zoals eiser in zijn voor de rechtbank regelmatig genomen conclusies beweerde, de laattijdigheid van de hem op 12 augustus 1954 door verweerders betekende opzegging door dezen voor de rechtsmacht van beroep niet meer betwist was en of, dientengevolge, bij gebrek aan dergelijke betwisting, de vordering tot geldigverklaring der opzegging nog enige

juridische grondslag had (schending van artikel 97 der Grondwet),

2) de bestreden beslissing van ambtswege onderzocht heeft of bewuste opzegging al dan niet laattijdig was, dan wanneer verweerders in hun voor de rechtbank genomen conclusies, deze laattijdigheid niet meer betwisten, de laattijdigheid van een opzegging in zake landpacht de openbare orde niet betreft en eiser, in de vordering tot geldigverklaring, moet bewijzen dat de opzegging, waarvan hij geldigverklaring vraagt, te kwamer tijd werd gedaan, welk bewijs verweerders niet aanboden te leveren (schending van artikelen 6, 1131, 1315 en 1175 van het Burgerlijk Wetboek) :

Over het eerste onderdeel :

Overwegende dat aanlegger voor de rechter in hoger beroep staande hield dat de hem gegeven opzegging laattijdig was en er bijvoegende dat deze laattijdigheid door verweerders niet meer betwist was;

Overwegende echter dat hij uit deze beschouwing niet afleidde, zoals het middel beweert, dat de eis tot geldigverklaring van de opzegging geen juridische grondslag meer had maar enkel besloot dat de opzegging laattijdig was;

Overwegende dat het bestreden vonnis beslist dat de opzegging tijdig gegeven werd en derhalve geldig is krachtens de overgangsbepalingen van de wet van 7 juli 1951;

Dat de rechter over de grond niet verplicht was een antwoord te verstrekken op een beschouwing, waaruit aanlegger noch middel, noch verweer, noch exceptie afleidde;

Dat het eerste onderdeel niet kan ingewilligd worden;

Over het tweede onderdeel :

Overwegende dat verweerders de geldigverklaring eisten van een opzegging, betekend op 12 augustus 1954 voor 30 september 1956 en 24 december 1956, van een pacht van landeigendommen waarvan de eerste termijn van negen jaar verstreek in september en december 1955, steunende op artikel 14 van de wet van 7 juli 1951, om een bedrijf van de landeigendommen over te dragen op een neef; dat zij deden gelden dat de nieuwe wetgeving in dezelfde geest opgevat is als deze van 31 maart 1948, die, voegden zij erbij, voorkomen wil dat de pachter zich zou gedragen als eigenaar ten nadele van de verpachter die zijn kinderen moet kunnen plaatsen;

Overwegende dat het bestreden vonnis de opzegging tijdig en derhalve geldig verklaart, steunende op de overgangsbepalingen van de wet van 7 juli 1951;

Overwegende dat de rechter over de grond van ambtswege de door partijen voorgestelde redenen mag aanvullen, indien hij, zoals ten deze steunt op de aan zijn oordeel regelmatig voorgelegde feiten en noch de oorzaak noch het voorwerp wijzigt van de eis;

Dat dit onderdeel naar recht faalt;

Over het tweede middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1134, 1317, 1319, 1320, 1774 en in het bijzonder 1774, paragraaf 2, II (gewijzigd door artikel 11 der wet van 7 juli 1951 betreffende de landpacht), 1775 en in 't bijzonder 1775, paragraaf 1 (gewijzigd door artikel 14 van voormelde wet) van het Burgerlijk Wetboek, 20, en in het bijzonder 20, II, alinea 1 en 5 der wet van 7 juli 1951 houdende wijziging van de wetgeving betreffende de landpacht, 61, 77, 414, 465

van het Wetboek van burgerlijke rechtspleging en 97 der Grondwet,

doordat het bestreden vonnis de opzegging, betekend op 12 augustus 1954 — dit is min dan twee jaar vóór het verstrijken der pachten —, geldig verklaard heeft om reden dat «het artikel 1774, paragraaf 2, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek ten spijt, geen bijzonder geding nodig is om tegen een vervalldag van de wettelijke verlengingstermijn van negen jaar een opzegging te geven ten behoeve van een afstammeling indien, zoals ter zake, de pacht reeds bestond bij het invoege treden van de nieuwe landpachtwet en zelfs indien de eerste ingebruikneming pas na achtste augustus 1951 eindigde»,

dan wanneer, daar het vaststaat dat de pachten een aanvang hadden genomen in 1946 en dat het om de eerste gebruiksperiode ging, de litigieuze opzegging nietig is vermits zij niet betekend werd ten minste twee jaar vóór het verstrijken van gezegde pachten, en het van weinig belang is te weten of een «bijzonder beding» al dan niet nodig was :

Overwegende dat artikel 1775, paragraaf 2, II van het Burgerlijk Wetboek, — hetzij het gaat om een eerste ingebruikneming (lid 1) hetzij om een tweede (lid 2) — de opzegging, van de pacht door de verpachter, die verlangt het verpacht goed zelf in bedrijf te nemen of het bedrijf ervan op zekere naasten over te dragen, enkel toelaat indien partijen zulk recht bedongen hebben in de pacht en bijaldien de verpachter houdt aan de duur en de modaliteiten van opzegging als bepaald bij artikel 1775;

Overwegende echter dat artikel 20 van de wet van 7 juli 1951, die voor de pachten welke lopen op de dag van de inwerkingtreding van de wet, sommige overgangsbepalingen voorziet, stellig afwijkt door lid 5 van n° II, van voormeld artikel 1774, paragraaf 2, II, lid 2, en bepaalt dat de voor een tweede termijn van negen jaar hernieuwde pachten zelfs bij gebrek aan schriftelijk beding en «ten allen tijde» kunnen opgezegd worden door de verpachter onder de voorwaarden en de modaliteiten bepaald bij artikel 1774, paragraaf 2, II betreffende de tweede termijn van negen jaar;

Dat derhalve de lopende aldus hernieuwde pachten ten alle tijde kunnen opgezegd worden hetzij onder meer voor een datum verstrijkende in de loop van de eerste twee jaren van de aldus hernieuwde pacht, hetgeen insluit dat de betekening van de opzegging aanvangspunt van de termijn (v.g.) de voorzien bij de artikelen 1774, paragraaf 2, II, alinea 2, en 1775 van het Burgerlijk Wetboek mag gedaan worden gedurende de eerste termijn van ingebruikneming, en minder dan twee jaar vóór het verstrijken van de aanvankelijke pacht;

Dat het middel naar recht faalt;

Om deze redenen :

Verwerpt de voorziening;
Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

.....

NOOT : Zie in dit nummer het vonnis van de Rechtbank te Gent d.d. 4 Mei 1956, waartegen het cassatieberoep bij bovenstaand arrest is verworpen.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 27 oktober 1958.

Voorzitter : M. De Clippele,
Raadsheer-verslaggever : M. Rutsaert.
Advocaat-generaal : M. Depelchin.

Arbeidsongeval. — Verkeersongeval, waarbij betrokken zijn als dader en slachtoffer twee zich naar hun werk bij dezelfde werkgever begevende arbeiders. — Geen opheffing van het voorschrift van art. 19, lid 3 van de Arbeidsongevallenwet.

Krachtens artikel 1 van het wetsbesluit van 13 december 1945 wordt onder weg «van en naar het werk» verstaan de door de arbeider af te leggen normale afstand om zich van zijn verblijf of van de plaats waar hij gaat eten, te begeven naar de plaats, waar hij zijn arbeid verricht, en omgekeerd, alsook de normale afstand, die de arbeider moet afleggen om zich te begeven naar de plaats, waar de lonen worden uitbetaald en om er van terug te keren. Uit deze bepalingen van de weg van en naar het werk en uit het aan vorenbedoelde wetsbesluit voorafgaand verslag vloeit voort, dat dit besluit tot voorwerp heeft het regelen van de ongevallen, die zich hebben voorgedaan op een ogenblik waarop, en in omstandigheden waarin de arbeider zich niet meer tijdens de duur van de uitoefening van zijn bediening bevond.

Van Cauwenberghe t/ De Regge.

Gelet op het bestreden arrest op 1 april 1958 gewezen door het Hof van Beroep te Gent;

Overwegende dat de voorziening beperkt is tot de beslissing over de burgerlijke vordering;

Over het enig middel afgeleid uit de schending van de artikelen 19, inzonderheid 19, alinea's 2 en 3, van de wet op de vergoeding der schade voorspruitende uit de arbeidsongevallen, samengeordend bij koninklijk besluit van 28 september 1931, 1 en inzonderheid 1, alinea 1, van de besluitwet van 13 december 1945 betreffende de vergoeding der schade voortspruitende uit ongevallen die zich op de weg naar of van het werk voordoen, 12 van de wet van 10 juli 1951 tot wijziging van de wet op de vergoeding der schade voortspruitende uit de arbeidsongevallen, 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek, 3 en 4 van de wet van 17 april 1878 houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, doordat, vaststaande dat aanlegger en verweerder in dienst waren bij dezelfde werkgever en zich, op het ogenblik van het ongeval, op de weg naar of van het werk bevonden, het bestreden arrest aanlegger veroordeelt om aan verweerder schadevergoeding te betalen tot vergoeding van de «pijn en smart» welke het ongeval aan verweerder zou veroorzaakt hebben, om de reden dat het hierboven aangeduid artikel 19 niet van toepassing is wanneer, zoals in onderhavig geval, een gewoon verkeersongeval zich voordoet waarin betrokken zijn als verantwoordelijke dader en als slachtoffer, twee werklieden die zich naar hun werk begeven bij eenzelfde werkgever, dan wanneer artikel 1 van de besluitwet van 3 december 1945 de bepalingen van de wetten op de vergoeding der schade voortspruitende uit de arbeidsongevallen van toepassing maakt op de ongevallen die zich op de weg naar of van het werk voordoen, en dan wanneer krachtens artikel 19, alinea's 2 en 3, van de hierboven aangeduide samenschakelde

wetten, het slachtoffer van een arbeidsongeval of de rechthebbenden ervan tegen de verantwoordelijke dader van het arbeidsongeval de op de aansprakelijkheid gesteunde gemeenrechtelijke vordering, namelijk om schadeloosstelling te bekomen van een moreel nadeel, slechts mogen instellen indien die dader noch het ondernemingshoofd van het slachtoffer noch een werkman of een aangestelde van het ondernemingshoofd is :

Ocerwegende dat het middel het arrest niet bestrijdt in zover het aanlegger veroordeelt tot betaling van een vergoeding aan verweerder wegens schade aan zijn bromfiets;

Overwegende dat het bestreden arrest vaststelt, dat het litigieuze ongeval een « verkeersongeval is, waarin betrokken zijn, als verantwoordelijke dader en als slachtoffer, twee werklieden (aanlegger en verweerder) die zich naar hun werk begaven bij een zelfde werkgever »;

Overwegende dat gezegd arrest de eis van de burgerlijke partij De Regge (verweerder) « strekkende tot het bekomen van een vergoeding wegens de morele schade spruitende uit de opgelopen lichamelijke letsels » ingewilligd heeft, op grond van de beschouwing dat de ontlasting van de gemeenrechtelijke verantwoordelijkheid voorzien door artikel 19, alinea 3, van de samengeschiedde wetten op de vergoeding der schade spruitende uit de arbeidsongevallen niet bestaat wanneer, zoals in het onderhavig geval, de schadeverwekkende daad door een werkman of een aangestelde van de werkgever gesteld werd buiten de uitoefening van zijn bediening;

Overwegende dat luidens artikel 1, alinea's 2 en 3, van de besluit-wet van 13 december 1945 als « weg naar en van het werk » wordt verstaan de door de arbeider af te leggen normale afstand om zich, van zijn verblijf of van de plaats waar hij gaat eten, te begeven naar de plaats, waar hij zijn arbeid verricht, en omgekeerd, alsook de normale afstand, die de arbeider moet afleggen, om zich te begeven naar de plaats waar de lonen worden uitbetaald en om er van terug te keren;

Overwegende dat uit deze bepalingen van de weg naar en van het werk en uit het verslag dat aan gezegde besluit-wet voorafgaat, voortvloeit dat deze laatste tot voorwerp heeft de vergoeding te regelen van ongevallen die zich hebben voorgedaan op een ogenblik waarop en in omstandigheden waarin de arbeider of de bediende zich niet meer tijdens de duur van de uitoefening bevond van de bediening waarvoor hij door zijn werkgever gebruikt werd;

Dat daaruit volgt dat de bestreden beslissing niet wettelijk gerechtvaardigd is en het middel gegrond is;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest in zover het, uitspraak doende op burgerlijk gebied, aanlegger veroordeeld heeft tot het betalen aan de burgerlijke partij De Regge van schadevergoeding wegens pijn en smart en tot de kosten gevallen aan de zijde van gezegde burgerlijke partij in beide instanties, verwerpt de voorziening voor het overige;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de viervijfden van de kosten en aanlegger tot het overige eenevijfde;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Brussel.

RAAD VAN STATE

6e Kamer. — 19 februari 1959.

Voorzitter : M. Vauthier.

Raadsheren : M.M. Declaire en Coyette.

Auditeur : M. Sarot.

Advocaat : Mr Hanquet.

Incivisme. — Onderwijzeres. — Ontzetting uit haar ambt. — Inschrijving op de lijst der incivieken. — Herziening. — Ontheffing van verval. — Gevolgen. — Toepassing der wet van 24 december 1953.

Een onderwijzeres, wegens incivisme ontzet uit haar ambt en ingeschreven op de lijst der incivieken, had aldus het recht verloren een openbaar ambt uit te oefenen en op enigerlei wijze deel te nemen aan het onderwijs.

Wanneer door achtereenvolgende beroepen, ingevolge de wetten die de herziening van de sancties wegens incivisme toelieten, de belanghebbende op een bepaalde datum terug het recht heeft verkregen een openbaar ambt uit te oefenen en deel te nemen aan het onderwijs, is zij gerechtigd ingevolge de wet van 24 december 1953 de herziening van de ontzetting uit haar ambt aan te vragen.

Door deze vraag tot herziening niet onvankelijk te verklaren onder voorwendsel dat in de huidige stand der wetgeving de besluitwet van 19 september 1945 en de wetten van 14 juni 1948 en 29 februari 1952 opeenvolgende vervallen hebben voorzien voor éénzelfde reden, heeft het Koninklijk Besluit aan de wet een strekking toegeschreven die zij niet heeft en aldus machtsoverschrijding gepleegd.

Gillard t/ Minister van Openbaar Onderwijs.

Arrest Nr. 6877.

Overwegende dat verzoekster, die het ambt van onderwijzeres te Vivegnies bekleedde, ingevolge een beslissing van de gemeenteraad van 2 maart 1945, goedgekeurd door de bestendige deputatie van de provinciale raad van Luik de 3e juli 1945, uit haar ambt is ontzet bij toepassing van artikel I van de besluitwet van 19 september 1945; dat zij, bij toepassing van art. 4 van dezelfde besluitwet, de 30e januari 1946 is ingeschreven op de door de krijgsauditeur aangelegde lijst van incivieken; dat zij ten gevolge van de eerste maatregel levenslang vervallen is verklaard van het recht een openbaar ambt waar te nemen en, ten gevolge van de tweede maatregel, van de rechten opgesomd in artikel 123, sexies, gecombineerd met artikel 31, van het Strafwetboek, met name van het recht om openbare ambten, bedieningen of diensten waar te nemen, om te stemmen, te kiezen of verkozen te worden, van het recht om op enigerlei wijze deel te nemen aan het onderwijs;

Overwegende dat verzoekster voor de rechtbank van Luik verzet tegen haar inschrijving op de lijst van incivieken heeft gedaan; dat dit verzet is afgewezen door een vonnis van 6 oktober 1947, dat echter is herzien door het arrest van het Hof van beroep op 16 mei 1949; dat uit het arrest blijkt dat de vervallenverklaring maar voor een duur van vijf jaar, eindigend op 5 oktober 1952, is gehandhaafd en niet meer geldt voor het recht te stemmen, te kiezen of verkozen te worden;

Overwegende dat verzoekster, na de uitvaardiging van de wet van 14 juni 1948 op de epuratie inzake burgertrouw, voor de rechtbank te Luik beroep heeft

ingesteld om geheel of ten dele ontheven te worden van het verval, dat zij ten gevolge van haar afzetting door de gemeenteraad had opgelopen en dat krachtens artikel 15 van de nieuwe wet was gehandhaafd; dat de rechtbank bij vonnis van 23 november 1949 recht heeft gedaan aan haar beroep door de duur van het verval tot vijf jaar, eindigend op 2 juli 1950, in te korten en het ratione materiae tot de in artikel 31 van het Strafwetboek bepaalde gevolgen te beperken; dat verzoekster, na het tot stand komen van de wet van 29 februari 1952 tot wijziging van de wet van 14 juni 1948, hoger beroep heeft ingesteld overeenkomstig artikel 8 van die wet; dat het Hof van Beroep bij arrest van 22 januari 1953 het vonnis van 23 november 1949 heeft herzien en de duur van het verval van vijf op drie jaar heeft gebracht, zodat het met terugwerkende kracht op 2 juli 1948 is geëindigd;

Overwegende dat uit de arresten van het Hof van Beroep te Luik blijkt, dat verzoekster sinds 2 juli 1948 opnieuw het recht heeft verkregen een openbaar ambt waar te nemen en aan het onderwijs deel te nemen en dat zij sinds 5 oktober 1952 opnieuw het recht heeft te stemmen, te kiezen en verkozen te worden;

Overwegende dat de wet van 24 december 1953 betreffende tuchtstraffen door gemeentepersoneel opgelopen, aan dat personeel gelegenheid heeft geboden, een eis tot herziening van zijn straf in te dienen; dat de wet stelt dat er een rechterlijke beslissing moet zijn opdat de eis ontvankelijk kan zijn, en wel in deze voege (artikel 2, § 1, tweede lid) :

« Degenen onder hen die geheel of gedeeltelijk werden beroofd van de rechten vermeld in artikel 123 sexies van het Wetboek van Strafrecht, kunnen evenwel dit verzoek slechts indienen zo de vervallenverklaring of ontzetting, bij een in kracht van gewijsde gegane rechterlijke beslissing, gewezen bij toepassing van artikel 15 van de wet van 14 juni 1948 betreffende de epuratie inzake burgertrouw, van de artikelen 6, 7 of 8 van de wet van 29 februari 1952 tot wijziging van bovenvermelde wet of van enige andere wetsbepaling die het voordeel van het in die artikelen bedoelde beroep tot andere personen zou uitbreiden, opgeheven is of derwijze beperkt dat zij al die rechten hebben teruggekregen ten laatste vanaf de datum van bedoelde beslissing... »;

Overwegende dat de vervallenverklaring van het recht een openbaar ambt waar te nemen en aan het onderwijs deel te nemen, die verzoekster bij toepassing van de besluitwet van 19 september 1945 heeft opgelopen, gehandhaafd is krachtens artikel 15 van de wet van 14 juni 1948; dat het arrest van het Hof van Beroep van 22 januari 1953 gewezen is na een beroep dat overeenkomstig artikel 15 van deze laatste wet was ingesteld; dat dit arrest de in kracht van gewijsde gegane rechterlijke beslissing is waarvan sprake in artikel 2, § 1, tweede lid, van de wet van 24 december 1953, hetwelk de eis ondergeschikt maakt aan : « een in kracht van gewijsde gegane rechterlijke beslissing gewezen bij toepassing van artikel 15 van de wet van 14 juni 1948 betreffende de epuratie inzake burgertrouw... »; dat dit arrest verzoekster met terugwerkende kracht ontheven heeft verklaard, namelijk vanaf 2 juli 1948, dus nog vóór de dag waarop het is gewezen;

Overwegende dat het bestreden koninklijk besluit de eis tot herziening van de afzetting die verzoekster ter uitvoering van de wet van 24 december 1953 had ingesteld, niet ontvankelijk heeft verklaard, omdat het arrest van het Hof van Beroep te Luik van 16 mei 1949, volgens hetwelk alleen gehandhaafd is de vervallenverklaring van het recht om te stemmen, te kiezen of verkozen te worden, welk recht zij na

haar inschrijving op de door artikel 4 van de besluitwet van 19 september 1945 voorgeschreven lijst had verloren, eerst op 6 oktober 1952, dus na de datum van het arrest, uitwerking heeft verkregen; dat het koninklijk besluit geen beslissende waarde hecht aan het arrest van 22 januari 1953, dat verzoekster hersteld heeft in haar recht een openbaar ambt waar te nemen en aan het onderwijs deel te nemen; dat het koninklijk besluit dit onderscheid als volgt verantwoordt :

« Overwegende dat, in de huidige stand der wetgeving, de besluitwet van 19 september 1945 en de wetten van 14 juni 1948 en 29 februari 1952 opeenvolgende vervallen hebben voorzien voor éénzelfde reden »;

Overwegende dat de eis tot herziening van de afzetting tot doel heeft, verzoekster in staat te stellen aan het arrest van het Hof van Beroep te Luik van 22 januari 1953, ten aanzien van haar loopbaan in het onderwijs, de rechtsgevolgen te doen verbinden, welke de wet van 29 februari 1952 heeft geregeld toen zij in artikel 8 een nieuwe procedure in hoger beroep invoerde; dat uit de bewoordingen zelf evenmin als uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 24 december 1953 blijkt dat die wet, toen zij stelde dat er een bij toepassing van artikel 15 van de wet van 14 juni 1948 gewezen rechterlijke beslissing moet zijn opdat de eis ontvankelijk kan zijn, ook gesteld heeft dat een rechterlijke beslissing uitspraak moet hebben gedaan over de maatregelen genomen bij toepassing van artikel 4 van de besluitwet van 19 september 1945; dat het bestreden koninklijk besluit, door uit te gaan van het arrest van het Hof van Beroep te Luik van 16 mei 1949, aan de wet een strekking heeft toegeschreven die zij niet heeft; dat het met machtsoverschrijding is genomen;

Besluit :

Artikel 1 : Het koninklijk besluit van 17 oktober 1957, dat als niet ontvankelijk afwijst de eis waarin Anatolie Gillard, weduwe Gob, om herziening heeft verzocht van de tegen haar uitgesproken afzetting als gemeenteonderwijzeres te Vivegnis, wordt vernietigd.

Artikel 2 : De kosten, bepaald op 750 frank, komen ten laste van de Staat.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

10e kamer. — 23 juni 1958.

Voorzitter : M. Hodum.

Raadsheren : M.M. Mechelynck, Masson en Terlinck.

Advocaat-generaal : M. Van den Branden de Reeth.

Advocaten : Mrs. A. Hoschet en E. Van Dessel.

Verkeer. — Afslaan naar links. — Stilstand van achterligger op ± 50 m. — Aanrijding. — Geen onvoorzienbare hindernis. — Volledige aansprakelijkheid van achterligger.

O.M. t/ J. Swevers en J. Lens.

Feiten :

Bij schemering (13.7.57 omstreeks 21.15 u.) reed de personenwagen van Lens op ± 50 m. gevolgd door de vrachtauto van Swevers op de rijbaan tegen ± 60 Km/u. De weg lag nat.

Op ± 30 m. van de plaats van de aanrijding brengt de voorligger zijn linker richtingslicht in werking en

gaat naar het midden van de rijbaan omdat hij het inzicht had naar een links gelegen parkeerplaats van een herberg te rijden;

De achterligger die met standlichten rijdt ziet op $\pm$ 50 m. voor zich de afwijkende beweging en geeft de geluidsignalen met de bedoeling de voorligger aan te zetten meer af te wijken. De voorligger stopte echter schuin over de baan die 7 m. breed is;

De achterligger is ondertussen genaderd en wil de voorligger rechts inhalen, tussen de schuin stoppende voorligger en de boordsteen van de weg is echter een tiental cm. te weinig ruimte en een botsing doet zich voor. De correctionele rechtbank te Leuven sprak Lens, vervolgd wegens inbreuk op art. 17 van het verkeersreglement vrij en stelde Swevers volledig aansprakelijk. Het Hof bevestigde dit vonnis tegen de strafeis in van het O.M.

Overwegende dat de beslissende oorzaak van het ongeval enkel te vinden is in het gebrek aan vooruitzicht vanwege eerste verdachte Swevers Emiel die na het vallen van de avond verwaarloosd heeft zijn kruislichten of koplichten aan te steken, als wanneer het niet meer mogelijk was duidelijk op de baan te zien tot op ongeveer 100 m.

Dat de omstandigheden van het ongeval alsmede de achtergelaten remsporen, voldoende uitwijzen dat de snelheid van de vrachtwagen zeker niet aangepast was aan het verminderde gezichtsveld, aan de belemmering van het verkeer en de glibberigheid der baan, vermits eerste verdachte voor een verlichte en voorzienbare hindernis voor de welke hij op 50 m. reeds geluidsignalen gaf, zijn snelheid niet meester is gebleven en er niet in geslaagd is de botsing te vermijden;

dat anderzijds, en welke de wijze ook weze waarop tweede verdachte Lens zijn manoeuvre aanving of in welke mate hij zijn wagen schuin in het midden van de baan ook bracht, de stilstaande personenwagen in alle geval geen onvoorzienbare hindernis voor eerste verdachte Swevers heeft uitgemaakt;

Overwegende derhalve dat de feiten der telastlegging, zoals zij door de eerste rechter werden weerhouden bewezen zijn gebleven door het onderzoek vóór het Hof gedaan; dat bij louter penfeil de eerste rechter verwaarloosd de betichting I. B. bewezen te verklaren; dat er geen rechtmatige toepassing der strafwet is geschied;

Op burgerlijk gebied :

Overwegende dat de toegekende schadevergoeding billijk voorkomt, dat om de redenen in het bestreden vonnis aangehaald, de bij incidenteel beroep gevraagde vergoeding voor drie reizen per trein naar Luxemburg niet overdreven is;

Om deze redenen :

Het Hof rechtdoende op tegenspraak;

Gezien art. 24 der wet van 15 juni 1935,

Gezien de wetbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald, alsook artikelen 5, 211, 212 van het Wetboek van Strafvordering, ter zitting door dhr Voorzitter aangeduid;

Recht doende wat de betichte Swevers Emiel betreft wegens de vermengde telastleggingen I A, B, en II B.

Bevestigt zo op strafrechtelijk als op burgerlijk gebied.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e kamer. — 20 februari 1958.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. Verougstraete en De Vreese.

Advocaat-generaal : M. Matthys.

Advocaten : Mrs. Demeester en Desaegeer
(loco Van Assche)

Erfrecht. — Testamentuitlegging. — Betekenis van « overblijvende gelden ». — Betekenis van het woord « goedvinden ». — Vervallen legaat.

In de gewone spreek- en schrijftaal betekent het woord « gelden » geldspeciën, d.i. liggende munten en bankbiljetten.

Titels, aandelen, obligaties, spaarboekjes en deposito's vallen daarentegen onder de term « waarden ».

Zulks is ook het geval in het notariële taalgebruik.

Het substantief « goedvinden » betekent in de volkstaal van de provincie Oost-Vlaanderen inschuld, schuldvordering en heeft blijkbaar geen andere betekenis. Overigens betekent het werkwoord « goedvinden » in het Zuidnederlands nu nog « te goed houden ».

Verval van een legaat wegens vooroverlijden van de legataris.

Een vervallen legaat komt in principe ten laste van hem, die de daaronder vallende goederen zou ontvangen, indien het legaat niet was gemaakt.

Bij toepassing van dit principe komt, wanneer een bijzonder legaat vervalt, zulks ten goede aan de algemene legataris, indien er een is aangesteld met last de bijzondere legaten uit te keren.

Bij uitzondering op deze regel zou er aanwas zijn ten bate van de mede-legetarissen die mede tot het bijzondere legaat zijn geroepen, indien de testateur heeft doen blijken, dat hij zulks wilde.

De Cock t/ Muylaert en cs.

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde, eerste kamer, zetelende in burgerlijke zaken, op 1 juni 1956;

Overwegende dat het hoger beroep regelmatig is naar de vorm en tijdig werd ingesteld;

Overwegende dat in hoger beroep alleen nog in betwisting is :

1. de draagkracht van het legaat der « overblijvende gelden » en, in verband daarmee, de betekenis van de term « goedvinden » in een legaat ten bate van appellant, en

2. de bestemming van het vervallen legaat van een zevende van gezegde overblijvende goederen aan de vooroverleden Celine Muylaert;

I. *Betreffende het legaat der « overblijvende gelden » :*

Overwegende dat de litigieuze beschikking van het testament luidt als volgt : « Na het uitbetalen dezer twee laatste legaten en het vereffenen der begrafenis en andere algemene kosten... zal mijn testamentuitvoerder de overblijvende gelden die hij zal verklaren gevonden te hebben, moeten verdelen in zeven gelijke delen tussen de volgende reeds voornoemde personen... » (daaronder geïntimeerden en ook appellant);

Overwegende dat de eerste rechter ten onrechte heeft geoordeeld dat in deze « overblijvende gelden » niet enkel de geldspeciën begrepen zijn, maar tevens alle geldwaardige zaken van welke aard ook : obligaties, acties, fondsen, bankrekeningen, deposito's der

muntsanering, spaarboekjes bij staat, bank of krediet-instellingen;

Overwegende dat appellant terecht aanvoert dat deze interpretatie de normale en voor de hand liggende betekenis van de woorden « overblijvende gelden » mis- kent;

dat « gelden » in de gewone spreek- en schrijftaal betekent geldspeciën, i.c. liggende munten en bank- biljetten;

dat titels, aandelen, obligaties, spaarboekjes en depo- sito's integendeel door de term « waarden » worden aangeduid;

dat zulks ook in de notariële terminologie het geval is;

dat er ter zake geen enkele reden is om van die normale betekenis af te wijken en om te besluiten dat de erflaatster onder « gelden » niet alleen de geld- speciën heeft bedoeld, maar ook de titels, « geldwaar- dige zaken » of « alles wat geld vertegenwoordigt »;

dat zulk besluit zeker niet kan worden getrokken uit het gebruik van het meervoud « gelden »;

dat, in verband met wat hierna zal worden gezegd over het legaat van de « goedvinden », er ook uit de omstandigheid dat de erflaatster aan elk bestanddeel van haar patrimonium een bestemming heeft willen geven, niet kan worden besloten dat zij tussen geld- speciën en geldwaardige zaken geen onderscheid zou hebben gemaakt;

dat aan de normale betekenis van geldspeciën nog kracht wordt bijgezet door de omstandigheid dat het legaat de gelden betreft die zullen overblijven na de uitbetaling van twee onmiddellijk voorafgaande legaten die geldsommen betreffen, en na « het vereffen der begrafenis en andere algemene kosten »;

dat nu deze betalingen normaal met gerede gelden geschieden, de daarna « overblijvende gelden » eveneens de liggende gelden bedoelen;

Overwegende dat appellant tot staving zijner stelling nopens de beperkte en overigens normale betekenis van de term « gelden », terecht nog een andere beschik- king inroept die in hetzelfde testament onder nr I voorkomt en luidt als volgt :

« Ik stel aan als algemene legataris en testament- uitvoerder, op last van uit te voeren de hiernagemelde legaten, mijn neef Arsène De Cock . . hem onder meer legaterende de hofstede die ik bewoon alsmede de aanpalende gronden . . . en alle meubelen, huishoudelijk gerief, beddengoed, linnen, juwelen, goedvinden en materiaal, in één woord alles wat zich op de dag van mijn overlijden in mijn huis zal kunnen bevinden »;

Overwegende dat appellant terecht voorhoudt dat de litigieuze titels, obligaties, enz... in dit legaat begrepen zijn onder de term « goedvinden »;

Overwegende dat het substantief « goedvind - goed- vinden » in de volkstaal van de provincie Oost-Vlaan- deren — waar én de testatrice én de werkende notaris woonachtig zijn — inschuld, schuldvordering betekent en blijkbaar geen andere betekenis heeft (zie o.m. Zuid-Oostvlaams Idioticon van Is. Teirlinck);

dat overigens ook het *werkword* « goedvinden » in het Zuid-nederland ook nu nog « te goed houden » betekent (zie o.m. Van Daele's Groot Woordenboek en Verschuieren's Modern Woordenboek);

dat deze volksterm « goedvinden » (substantief) niet alleen met gezegde betekenis was overgenomen gewor- den in de oude rechtstaal (zie Ledeganck's vertaling van het Burgerlijk Wetboek), maar dat hij ook thans nog in gebruik is, steeds met dezelfde betekenis van schuldvordering, in de Oost-Vlaamse notariële rechts- taal, zoals blijkt én uit het vierdelig « Handboek van de notaris » van de Oost-Vlaamse notaris Jozef Van

Assche. (2e uitgave in 1883) én uit menige notariële akte (o.m. het testament van Vital Muylaert, vader en grootvader van partijen, testament dat in de bundel berust);

Overwegende dat de eerste rechter ten onrechte deze traditionele betekenis van het woord « goed- vinden » ter zake negeert;

dat hij zonder gegronde redenen vooropstelt dat « goedvinden » ter zake wijst op « iets onbepaalds of iets waarvan het bestaan onzeker is » en, samen met « materialen » betekent : « alle materiële voorwerpen van welke aard ook »;

dat de eerste rechter (en geïntimeerden) de woorden « goedvinden en materiaal » ten onrechte aan elkaar koppelen om ze, gezamenlijk, in verband te stellen met « alle meubels » en « huishoudelijk gerief »;

dat al de in de litigieuze beschikking opgesomde goederen op gelijke voet staan; dat het voegwoord « en » tussen « goedvinden » en « materialen » er enkel staat omdat de opsomming ten einde is, terwijl hetzelfde geldt omtrent de plaats van de komma's;

Overwegende dat noch art. 536 B.W., noch de door geïntimeerden aangehaalde rechtsleer en rechtspraak, beletten dat de schuldvorderingen die zich in het huis bevinden wél degelijk worden gelegateerd, wanneer het testament, art. 536 B.W. uitbreidend, ze uitdrukkelijk vermeldt zoals dit ter zake het geval is (de « goed- vinden »);

Overwegende dat het argument dat de testatrice met geen rechtsterminologie begaan was, niet dienend is nu « goedvinden » precies een volksterm is en ander- zijds door de werkende notaris best begrepen werd;

dat noch de lezing van gans het testament in zijn geheel, noch de « indeling der kavels », noch de plaats waar het woord « goedvinden » zich bevindt, toelaat ter zake aan deze term een andere betekenis te geven dan deze die én in de volkstaal én in de notariële praktijk van de streek de gangbare is : nl. deze van inschuld;

Overwegende dat de weerhouden interpretatie van de « overblijvende gelden » en van de « goedvinden » geen enkele tegenstrijdigheid met zich brengt;

dat men de beschikking onder nr I « in een woord alles wat zich op de dag van mijn overlijden in mijn huis zal kunnen bevinden » in verband moet brengen met de beschikking omtrent de overblijvende gelden, en hieruit onmiddellijk blijkt dat deze laatste van het woordje « alles » uitgezonderd zijn;

dat niemand beweert dat « goedvinden » ook de lig- gende gelden beduidt;

Overwegende dat, nu de omstreden geldwaarden niet onder het legaat der « overblijvende gelden » kunnen worden begrepen, en nu de testatrice blijkbaar aan elk bestanddeel van haar patrimonium een bestemming heeft willen geven, de omstreden geldwaarden ter zake onder de « goedvinden » dienen gerangschikt;

dat niet wordt betwist dat al de titels in bedoeld sterfhuis werden gevonden;

Overwegende dat appellant ten slotte niet zonder goede redenen inroept dat, nu de geldwaarden niet begrepen zijn in het legaat der « overblijvende gelden », hij, ook zonder rekening te houden met het legaat van de « goedvinden », bij ontstentenis van enig desbetref- fende beschikking, op deze roerende waarden kan aan- spraak maken in zijn hoedanigheid van algemene lega- taris;

dat de eerste rechter de aanstelling van appellant als algemene legataris ten onrechte in twijfel trekt;

dat de termen duidelijk zijn : « ik stel aan als alge- mene legataris »;

dat de omstandigheid dat appellant ook als testa-

mentuitvoerder wordt aangesteld hieraan niets verandert;

dat de omstandigheid dat het testament vervolgens een aantal zaken opsomt die de testatrice aan appellant legateert, de aanstelling als algemene legataris niet ontzenuwt, noch ermede strijdig is;

dat de woorden «onder meer» erop wijzen dat de opsomming slechts ten exemplatieve titel geschiedt;

dat zulks zeker niet volstaat om de duidelijke aanstelling tot algemene legataris te herleiden tot een soort aanvulling van appellants' machten als testamentuitvoerder;

dat ten slotte de uitdrukkelijke aanstelling van appellants' dochter nogmaals als algemene «erfgename» en testamentuitvoerster, in vervanging van appellant moest deze vóór de testatrice komen te overlijden, er nogmaals op wijst dat de aanstelling van appellant als algemene legataris reëel was bedoeld en dat de testatrice er de betekenis heeft willen aan geven die zulke aanstelling normaal inhoudt;

Overwegende dat uit dit alles blijkt dat de «overblijvende gelden» die appellant moet verdelen, enkel de sommen zijn van 35.120 + 251.000 = 286.120 fr. min 86.697,50 f. (36.697,70 kosten en 50.000 legaten), blijft: 199.423,30 f., terwijl de waarden zoals spaarboekjes, depositboekjes, titels, schuldvorderingen, obligaties, bankrekeningen enz. aan appellant alleen toebehoren én ingevolge het legaat der «goedvinden» én ingevolge zijn algemeen legaat;

II. *Betreffende de bestemming van het legaat van 1/7 aan de vooroverledene Celine Muylaert :*

Overwegende dat ingevolge het vooroverlijden van Celine Muylaert, die begiftigd was met een zevende der «overblijvende gelden» dit legaat van een zevende vervallen is;

dat appellant aanvoert dat dit zevende deel aan hem toekomt in zijn hoedanigheid van algemeen legataris; dat geïntimeerden integendeel beweren dat ingevolge aanwas, elk van de met een zevende begiftigden thans een zesde moet ontvangen;

Overwegende dat een vervallen legaat in principe ten bate komt van deze die de goederen zou ontvangen indien het legaat niet had bestaan (De Page : T. VIII n° 944 F. 2° a en g);

dat, bij toepassing van dit principe, wanneer een bijzonder legaat, zoals dat van Celine Muylaert, vervalt, zulks ten goede komt aan de algemene legataris indien er een is aangesteld met last de bijzondere legaten uit te voeren (De Page T. VIII n° 1279 1°);

dat zulks ter zake het geval is;

dat, opdat er, in uitzondering op deze regel, aanwas zou zijn ten bate van de medelegatarissen die mede tot het bijzonder legaat zijn geroepen, de testatrice van een tegengesteld inzicht moet hebben laten blijken;

dat zulk inzicht wettelijk vermoed wordt wanneer de voorwaarden van art. 1044 B.W. vervuld zijn;

dat echter, nu de testatrice het aandeel van ieder der medelegatarissen in de vermaakte «overblijvende gelden» uitdrukkelijk heeft bepaald, de door art. 1044 B.W. gestelde wettelijke voorwaarden van het «gezamenlijk legaat» niet vervuld zijn;

dat het inzicht van de testatrice, om het vervallen legaat door aanwas toe te kennen aan de medelegatarissen, weliswaar ook buiten dit wettelijk vermoeden kan bewezen zijn (De Page T. VIII n° 1291); dat zulk inzicht echter ter zake niet blijkt;

dat niets erop wijst dat de verschillende legatarissen gezamenlijk medegeroepen zijn tot het geheel van de «overblijvende gelden»;

dat het testament er zich integendeel toe beperkt aan elk afzonderlijk een zevende deel te legateren;

dat de testatrice bij een ander legaat (van onroerend goederen) aan dezelfde Celine Muylaert, dezès vooroverlijden voorzienende, precies appellant — die ook de algemene legataris is — als vervangende of opvolgende legataris aanduidde;

dat deze omstandigheid van aard is te doen aannemen dat de testatrice veeleer heeft gewild dat, bij vooroverlijden van Celine Muylaert, ook het legaat van het zevende der overblijvende gelden zou toekomen aan appellant, des te meer dat Celine Muylaert appellants' eigen moeder is;

Overwegende dat appellant bewijst de verschillende legaten, ofwel te hebben afgeleverd en uitbetaald, ofwel ze vergeefs te hebben aangeboden;

dat hij thans de kwijtschriften voorlegt waaruit blijkt dat de legaten van vijftientwintig duizend frank reeds op 19 en 24 juli 1954, i.c. vóór de inleidende dagvaarding werden uitbetaald;

dat aan te nemen is dat hij ook zonder proces bereid was het legaat van de helft der weide in het Denderland vrijwillig af te geven;

dat derhalve al de kosten, ook deze van eerste aanleg, ten laste van geïntimeerden dienen gelegd;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935,

Alle andere en meeromvattende besluiten verwerpende als ongegrond,

Ontvangt het hoger beroep en verklaart het gegrond; doet het bestreden vonnis te niet, en, opnieuw wijzende, zegt voor recht dat het legaat der «overblijvende gelden» enkel het liquide geld betreft na aftrek van de kosten en uitbetaalde legaten, hetzij 199.423,30 f.;

zegt dat alle titels, schuldvorderingen, bank- en postrekeningen, depositorekeningen en boekjes, spaarboekjes, obligaties, aandelen en andere geldswaardige zaken aan appellant toekomen én krachtens zijn roeping van algemene legataris én ingevolge het bijzonder legaat der «goedvinden»;

zegt dat het legaat der «overblijvende gelden» in zeven delen dient verdeeld te worden waarvan, ingevolge het vooroverlijden van één der legatarissen (Muylaert Celine) twee zevenden toekomen — Verzend. goedg. (w.g.) G. Bossaert, V. Vergote aan appellant en een zevende aan elk der andere overlevende legatarissen; Veroordeelt geïntimeerden tot de kosten van beide aanleggen;

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 17 januari 1959.

Voorzitter : M. De Vreese.

Raadsheren : M.M. Santenaire en Beeckman.

Eerste Advocaat-generaal : M. Vanhoudt.

Echtscheiding. — Niet rechtsgeldige afstand van beroep tegen een vonnis, waarbij de echtscheiding wordt toegelaten.

Wanneer de man tegen zijn echtgenote een vonnis van echtscheiding heeft bekomen en de echtgenote beroep heeft ingesteld, kan deze laatste geen rechtsgeldige afstand van dit beroep doen.

Afstand van beroep is slechts mogelijk voor zover het in eerste aanleg gewezen vonnis geen wijziging inhoudt van rechten of van een toestand in verband met de openbare orde.

De Ceuckelaere t/ Verspecht.

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Gent, op 23 april 1955;

Overwegende dat De Ceuckelaere Marietta, na beroep te hebben ingesteld tegen een vonnis waarbij haar echtgenoot tegen haar de echtscheiding had bekomen, in regelmatige vorm afstand doet van dit beroep;

dat Verspeelt Emile, geïntimeerde, eveneens in regelmatige vorm, deze afstand heeft aanvaard;

dat beide partijen vragen dat deze afstand door het Hof zou worden gedecreteerd;

Overwegende echter dat wanneer de man tegen de echtgenote een vonnis van echtscheiding heeft bekomen en de echtgenote beroep heeft ingesteld, deze laatste geen rechtsgeldige afstand van dit beroep kan doen (Verbr. 24.3.1927, Pas. I 186; R.P.D.B. V° Désistement n° 17 en 18, en V° Divorce n° 289; Les Nouvelles, Droit civil T. II, n° 871; De Page, T.I. n° 875 2°; Piérard T. II n° 497);

dat zulke afstand van beroep immers in werkelijkheid een wijze is om te berusten in een vonnis dat, nu het de ontbinding van het huwelijk toestaat, rechtstreeks de openbare orde aanbelangt;

dat zulke afstand voor gevolg zou hebben, indien hij werd aanvaard, bij onderlinge toestemming een toestand te scheppen die de wet buiten de overeenkomsten van de partijen heeft willen houden;

dat de afstand van beroep slechts mogelijk is voor zover het in eerste aanleg gewezen vonnis geen wijziging inhoudt van rechten of van een toestand in verband met de openbare orde (A.P.R. V° Beroep n° 17; R.P.D.B. V° Désistement n° 15);

dat gezegde afstand derhalve nietig is;

Overwegende dat appellante, bij besluiten d.d. 25 september 1958, in ondergeschikte orde vraagt het beroep ongegrond te verklaren en het vonnis a quo te bevestigen;

Overwegende dat het beroep, dat regelmatig en tijdig werd ingesteld inderdaad ongegrond is;

dat de eerste rechter met reden oordeelde dat het getuigenverhoor heeft bewezen dat appellante, sedert 1947, haar huishouden en haar echtgenoot verwaarloosde, tot laat in de nacht alleen uitging en haar man aan zijn lot overliet toen hij in het hospitaal verbleef;

dat uit twee deurwaardersexploiten en verschillende brieven blijkt dat appellante geweigerd heeft zich in de echtelijke woonst bij haar echtgenoot te voegen;

dat deze feiten de beledigingen van ergen aard uitmaken die, op grond van art. 231 B.W., de echtscheiding rechtvaardigen;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op art. 24 van de wet van 15 juni 1935,

Gehoord de heer eerste advocaat-generaal Vanhoudt in zijn strijdig advies,

Alle andere en meeromvattende besluiten als ongegrond verwerpende,

Verklaart nietig en zonder waarde de afstand — bij akte van pleitbezorger tot pleitbezorger dd. 12 september 1956 aan de tegenpartij betekend — van het beroep dat appellante op 3 augustus 1955 had ingesteld tegen een vonnis der Rechtbank van eerste aanleg te Gent dd. 23 april 1955, dat de echtscheiding te haren nadele had toegestaan;

En wijzende op de besluiten door appellante in ondergeschikte orde genomen, dienaangaande bij verstek

tegen geïntimeerde bij gebrek aan conclusiën, Verzend. goedge. (w.g.) A. De Vreese - V. Vergote verklaart het beroep ontvankelijk, doch ongegrond; bevestigt het vonnis a quo en veroordeelt appellante tot de kosten van de aanleg;

MILITAIR GERECHTSHOF

Ned. Kamer. — 26 februari 1959.

Voorzitter : M. Moeneclaey.

O.M. : M. Elens, substituut-auditeur-generaal.

Verzekering (Verplichte aansprakelijkheids-). — Motorrijtuigen. — Vrijwillige tussenkomst van de Staat. — Verzekeraar. — Definitie.

Alleen de personen uitdrukkelijk aangeduid in art. 1 van de wet van 1 juli 1956, nl. de toegelaten verzekeringsondernemingen en het bureau belast met de afwikkeling van de schade, kunnen zich op art. 9 van gezegde wet beroepen.

De Staat, die geen verzekeraar is in de zin van art. 1 van de wet van 1 juli 1956, mag het recht om tussen te komen in het geding voor het strafrecht niet opeisen wanneer een burgerlijke verordening tegen zijn orgaan ingesteld is.

O.M. t/ De Vos.

Beticht van :

Te Deurne, op 22 juli 1958, militair zijnde in actieve dienst :

I. — ... (verkeersmisdriven) ...;

II. — Onvrijwillige doding ... onvrijwillige letsels om, bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, doch zonder het inzicht om de persoon van e... ander aan te randen, onvrijwillig :

a) de dood te hebben veroorzaakt van De Ceuster F.....;

b) slagen of verwondingen te hebben veroorzaakt aan De Ceuster G..., Pastijn E... en Pastijn W... (art. 418, 419, 420 gew. S.W.B.);

B) de Belgische staat, in de persoon van de Heer Minister van Landsverdediging, ..., vrijwillig tussenkomende partij, ...;

C) de burgerlijke partijen :

a) Mevrouw Weduwe De Ceuster-Pastijn, ..., handelende zowel in eigen naam als in haar hoedanigheid van wettige voogdes in naam van haar minderjarige kinderen, zoon G... De Ceuster ... dochter G... De Ceuster, ...;

b) de Heer Pastijn P..., ..., handelende zowel in eigen naam als in zijn hoedanigheid van vader in naam van zijn wettige minderjarige zonen E... W..., ...;

c) de Commissie van openbare onderstand van Antwerpen,

— burgerlijke partijen welke zich aansluiten bij het openbaar ministerie, de eerste twee ...kel tegen de verdachte De Vos, F..., de laatste tegen voornoemde verdachte ... tegen de Belgische Staat.

Gezien het beroep aangetekend de 16e januari 1959 door Mr. V..., voor en namens de betichte De Vos, F..., en de Belgische Staat;

Gezien het beroep aangetekend de 16e januari 1959 door de Heer Krijgsauditeur;

Gezien het beroep aangetekend de 19e januari 1959

door Mr. O..., voor ... namens de burgerlijke partij Mevrouw Weduwe De Ceuster-Pastijn, handelende zowel in eigen naam als in haar hoedanigheid van wet-tige voogdes van haar minderjarige zoon De Ceuster, G...,;

Gezien deze beroepen gericht zijn tegen het vonnis uitgesproken op tegenspraak, de 9e januari 1959, door de Krijgsraad te Brussel, 8ste Nederlandstalige kamer, zetelend te Antwerpen, hetwelk vonnis, onder aan-haling van artikelen: ..., 9 van de wet van 1 juli 1956 op de verplichte verzekering,;

Rechtdoende op de openbare vordering :

Na ondermeer, overwogen te hebben dat al de misdrijven ten laste gelegd van de verdachte het uit-werksel zijn van één en hetzelfde stoffelijk feit en derhalve door één enkele straf, de zwaarste, dienen beteugeld,

Betichte De Vos, F..., schuldig verklaart aan al de hem ten laste gelegde feiten van de betichting en hem, hoofdens deze feiten vermengd, veroordeelt tot één enkele straf van drie maanden gevangenisstraf en een geldboete van honderd frank;

en tot de kosten jegens de publieke partij, ...;

Zegt dat bij gebreke aan betaling binnen de wet-telijke termijn, de geldboete van honderd frank zal mogen vervangen worden door een gevangenisstraf van één maand;

en rechtdoende wat betreft de burgerlijke belangen :

De vrijwillige tussenkomst van de Belgische Staat ontvankelijk verklaart;

Zegt dat de eisen van de burgerlijke partijen even-eens ontvankelijk zijn en gegrond, enkel in de mate zoals hierna bepaald :

Dienvolgens De Vos, F..., ... de Belgische Staat solidair veroordeelt om te betalen aan de burger-lijke partijen :

* * *

En alvorens verder recht te spreken wat betreft de burgerlijke partijen a) ... en b) ..., beveelt de slacht-offers De Ceuster G..., Pastijn E... ... Pastijn W... aan een geneeskundig onderzoek te onderwerpen; te dien einde als deskundige aanstelt

* * *

Zegt dat de tenuitvoerlegging van onderhavig vonnis zal geschorst worden

* * *

Gehoord de Heer Voorzitter in zijn verslag;

Gehoord de Heer J. Elens, substituut-autiteur-gene-raal, in zijn vordering;

Overwegende dat de Belgische Staat (Ministerie van Landsverdediging), betichte, het openbaar minis-terie ... de burgerlijke partij Weduwe De Ceuster, handelende in eigen naam ... quilitate qua, tijdig ... op geldige wijze beroep ingesteld hebben;

Overwegende dat uit het onderzoek en bij de be-handeling der zaak vóór het Hof, de feiten ten laste gelegd van betichte bewezen zijn gebleven; dat de door de eerste rechter opgelegde straf als een gepaste beteugeling voorkomt en derhalve dient bevestigd;

Op burgerlijk gebied :

I. Aangaande de ontvankelijkheid van de eis tot vrij-willige tussenkomst van de Belgische Staat :

Overwegende dat de eerste rechter, steunende op art. 9 ... 14 der wet van 1 juli 1956, deze eis ten onrechte ontvankelijk heeft verklaard; dat inderdaad waar art. 9 van bedoelde wet de verzekeraar toelaat tussen te komen en op te treden in de strafzaken waarin zijn verzekerde terechtstaat, zulks niet slaat op de Belgische Staat ten overstaan van de houders of bestuurders van zijn motorrijtuigen welke, zoals verdachte, ten gevolge van een verkeersongeval, straf-rechtelijk vervolgd zijn;

Overwegende dat wat voorafgaat dient afgeleid uit de tekst zelf van de wet waar hij in artikel 1 het begrip «verzekeraar» bepaalt als volgt : «... Voor de toepassing van deze wet worden verstaan onder ver-zekeraar de verzekeringsonderneming door de Koning toegelaten in de zin van artikel 2, § 1, ... »; dat laatst-genoemde alinea preciseerd dat motorrijtuigen worden slechts toegelaten tot het verkeer op de openbare weg en op terreinen die toegankelijk zijn voor het publiek » ... indien de burgerlijke aansprakelijkheid waartoe zij aanleiding kunnen geven, gedekt is door een verzeke-ring, welke aan de bepalingen van deze wet beant-woordt ... »;

Overwegende weliswaar dat luidens artikel 14 van gezegde wet de Staat vrijgesteld is van de verplichting om een verzekering aan te gaan voor zijn motorvoer-tuigen, mits hij, onder de voorwaarden van deze wet, zelfs de burgerlijke aansprakelijkheid dekt van al zijn houders of bestuurders van motorrijtuigen; dat indien hieruit volgt dat de Staat ontslagen is van de ver-plichting een verzekering aan te gaan voor zijn voer-tuigen, zulks hem nochtans de hoedanigheid niet geeft van «verzekeraar» zoals ze bij artt. 1 en 2 der wet bepaald werd en zoals door hoger gezegd artikel 9 vereist is om vrijwillig tussen te komen;

Overwegende verder dat het Wetboek van straf-vordering en de wetten betreffende de strafrechtsple-ging de partijen aanduiden welke vóór de strafge-rechten een eis kunnen instellen of waartegen een eis kan worden ingesteld; dat de bepalingen van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering aangaande de tussenkomst niet tot deze rechtsmachten mogen wor-den uitgebreid (Verbreking 29 januari 1951, Pas. 1951, I, 346);

Overwegende dat uit wat voorafgaat volgt, dat het bestreden vonnis, wat betreft de ontvankelijkheid van de eis tot vrijwillige tussenkomst van de Belgische Staat, dient teniet gedaan en het Hof, luidens artikel 215 van het Wetboek van strafvordering, de zaak op burgerlijk gebied tot zich hoeft te trekken;

II. Verantwoordelijkheid :

Overwegende dat verdachte niet betwist volledig verantwoordelijk te zijn voor al de schadelijke gevolgen van het ongeval;

III. Eisen der burgerlijke partij Pastijn E., in eigen naam en qualitate qua :

- A. —
- B. —
- C. —

IV. Eis der burgerlijke partij Pastijn P. (schade opge-lopen door zijn minderjarige kinderen E. en W.) :

V. Eis der burgerlijke partij Commissie van Openbare Onderstand van Antwerpen :

.....

Om deze redenen :

Het Hof,

Gezien de wetsbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald, behalve artikelen :, 1303 van het Burgerlijk Wetboek, niet meer van toepassing ter zake, 1, 9 en 14 van de wet van 1 juli 1956, ...,

Gezien, daarenboven, artikelen :

..., 215 van het Wetboek van Strafvordering, ter zitting door de Heer Voorzitter aangeduid, Naar bescheiden beslissende en in afwezigheid van betichte uitsprekende,

Ontvangt de beroepen ... erover beslissend, alle verdere of strijdige besluiten van de hand wijzend,

Op strafrechtelijk gebied :

Bevestigt het bestreden vonnis en verwijst verdachte in de kosten van de aanleg gevallen aan de zijde van het openbaar ministerie,

.....

Op burgerlijk gebied :

Zegt de eis tot tussenkomst van de Belgische Staat niet ontvankelijk; dienvolgens :

Doet het bestreden vonnis teniet,

Trekt de zaak tot zich ... opnieuw wijzende,

Verwijst verdachte te betalen :

1° —

2° —

3° —

Stelt aan als deskundige

Verwijst verdachte in de kosten van beide aanleggen gevallen aan de zijde van de burgerlijke partij Commissie van Openbare Onderstand van Antwerpen,

Behoudt de kosten voor gevallen in beide aanleggen aan de zijde der andere burgerlijke partijen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

2e Kamer. — 4 mei 1956.

Voorzitter : M. Bevernaege.

Rechters : M.M. Lefèvre en Janssens.

Advocaten : Mrs. Pauwels en Gezelle.

Pacht. — Opzegging door de verpachter van een op de dag van de inwerkingtreding van de wet van 7 juli 1951 lopende pacht.

De opzegging wordt waardeloos, zo de verpachter na verzet van de pachter deze niet tijdig dagvaardt tot geldigverklaring van de opzegging. (Art. 1775, zesde lid B.W.)

De in het laatste van art. 1776 B.W. voorgescreven wachttijd moet slechts in de derde pachtperiode, zijnde die van de onbepaalde wettelijke verlenging, in acht genomen worden.

Ondanks art. 1774, § 2, II is niet een bijzonder beding nodig om tegen een vervalldag van de wettelijke verlengingstermijn van negen jaar op te zeggen ten behoeve van een afstammeling, indien de pacht reeds bestond bij de inwerkingtreding van de nieuwe pachtwet en zelfs indien de eerste ingebruikneming eerst na 8 augustus 1951 is geëindigd.

Van de Velde t/ De Maet en cs.

Gezien de stukken, waaronder het vonnis van de vrederechter van het kanton Assenede d.d. 4 Februari 1956;

Overwegende dat het beroep tijdig en regelmatig werd ingesteld;

Overwegende dat de eigenaars de geldigverklaring nastreven van een opzegging van 12 augustus 1954, terwijl de pachter wil horen zeggen voor recht, dat ook een vroegere opzegging van 24 september 1953 waardeloos is;

Overwegende dat de bedoeling met deze laatste zaak is, het laatste lid van artikel 1776 van het burgerlijk wetboek in te roepen om ook de opzegging van 12 augustus 1954 ongeldig te doen verklaren; dat de eerste rechter derhalve terecht in eenzelfde vonnis uitspraak deed in de beide zaken;

Overwegende dat de opzegging van 24 september 1953 waardeloos is, nu het verzet niet tijdig werd gevolgd door een dagvaarding (art. 1775, zesde lid B.W.);

Overwegende echter dat hieruit geenszins volgt dat de opzegging van 12 Augustus 1954 voorbarig zou zijn; dat immers de in het laatste lid van artikel 1776 van het burgerlijk wetboek voorgescreven wachttijd enkel in de derde pachtperiode, zijnde de onbepaalde wettelijke verlenging, dient in acht genomen (De Clerck en Sevens, A.P.R. tw. Landpacht, nrs 95 en 118);

Overwegende verder dat, het artikel 1774, 2, II, tweede lid van het burgerlijk wetboek ten spijt, geen bijzonder beding nodig is om tegen een vervalldag van de wettelijke verlengingstermijn van negen jaar een opzegging te geven ten behoeve van een afstammeling, indien, zoals terzake, de pacht reeds bestond bij het invoegetreten van de nieuwe landpachtwet en zelfs indien de eerste ingebruikneming pas na 8 augustus 1951 eindigde (De Clerck en Leferre, A.P.R. tw. Landpacht, nr. 140);

Overwegende eindelijk dat niets toelaat de gegrondheid van de aangehaalde opzeggingsreden te betwijfelen;

Overwegende dat een persoonlijke verschijning overbodig voorkomt;

Overwegende dat de eis tot waardeloos verklaren van de opzegging van 24 september 1953 geen nut had, zodat de kosten ervan door de appellant dienen gedragen en de vraag tot schadeloosstelling ongegrond is;

Op die gronden :

De rechtbank, alle andere conclusies van de hand wijzende, gelet op de artikelen 2, 24, 34, 37 en 41 der Wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken;

Verklaart het beroep ontvankelijk doch ongegrond en bevestigt het aangevochten vonnis in al zijn beschikkingen;

Verwijst de appellant in de kosten van deze aanleg.

.....

NOOT : zie in dit nummer het arrest van 8 november 1956, waarbij het beroep in cassatie tegen bovenstaand vonnis is verworpen.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TONGEREN

24 april 1959.

Voorzitter : M. Driessen.
 Rechters : M.M. Winants en Alsteens.

Scheiding van goederen. — Kosten van tussenkomst van schuldeisers ?

De kosten van de tussenkomst van schuldeisers in een procedure tot scheiding van goederen moeten door hen zelf gedragen worden, vermits zij voor het behoud van hun rechten, derhalve in eigen belang, optreden.

Gorissen t/ Cops
 en Belgische Staat (minister van Financiën)
 t/ Gorissen en Cops.

Gezien de stukken van het geding, en namelijk de inleidende dagvaarding van deurwaarder Maurice Wagemans te Tongeren, in datum van 6 februari 1959, en het verzoekschrift van de Belgische Staat, strekkende tot tussenkomst in het bij voormelde dagvaarding ingeleid geding, verzoekschrift dat op 5 maart 1959 aan Mter Van Ormelingen, pleitbezorger van Gonnissen, Maria, bij ambt van deurwaarder Paul Delport te Tongeren, en op 12 maart 1959 aan Cops, Jean, bij ambt van deurwaarder Carlo Van Elst te Mechelen-aan-de-Maas, betekend werd, met oproeping om ter zitting van 20 maart 1959 te verschijnen;

Overwegende dat verweerder Cops, alhoewel behoorlijk gedagvaard, in gebreke blijft een pleitbezorger aan te stellen;

Overwegende dat aanlegster Gonnissen zich niet verzet tegen de eis in tussenkomst; dat anderzijds, verweerder Mter Franssen en de tussenkomende partij zich gedragen als naar rechte betreffende de door aanlegster voornoemd ingestelde eis;

Overwegende dat de echtgenoten Cops-Gonnissen gehuwd zijn onder het stelsel van de wettelijke gemeenschap van goederen;

Dat de voorschriften der rechtspleging, opgelegd in zake scheiding van goederen, nagekomen werden;

Overwegende dat (eerste) verweerder Cops door vonnis van deze rechtbank, zetelend in handelszaken, in datum van 4 december 1958, in staat van faillissement verklaard werd;

Dat dienvolgens, het huwelijksgoed van aanlegster Gonnissen in gevaar verkeert en het te vrezen valt dat, ten gevolge van de wanorde in de zaken van haar man, diens goederen niet zullen volstaan om haar rechten en terugnemingen te voldoen;

Overwegende dat de hoofdzaak en de eis in tussenkomst dienen samengevoegd te worden;

Overwegende dat de eis van Gonnissen Maria strekt tot het bekomen van de scheiding van goederen;

Overwegende dat de kosten van tussenkomst ten laste van de Belgische Staat zelf moeten gelegd worden, daar hij voor het behoud van zijn rechten, dus alleen in zijn eigen belang, optreedt (De Page, X, 2e bd., 753);

Gezien de artikel 2, 30 tot 37 en 35 tot 59 van de wet van 15 juni 1935, gewijzigd door de wet van 25 juli 1939;

Om deze redenen :

De Rechtbank, wijzend op tegenspraak tegenover alle partijen behalve voor verweerder Cops, die geen pleitbezorger aangesteld heeft;

Voegt de eis samen van Gonnissen, Maria, echtgenote Cops, en de vraag om tussenkomst van de Belgische Staat;

Spreekt de *scheiding van goederen* uit tussen aanlegster en verweerder Cops;

Dienvolgens, beveelt dat er door het ambt van Mter Indekeu, Michel, notaris ter standplaats Neeroeteren, zal overgegaan worden, tot de deling en vereffening der huwelijksgemeenschap, in geval van aanvaarding van deze gemeenschap door de vrouw, en, in ieder geval, tot de vereffening van haar terugnemingen, wegens haar eigen goederen;

Benoemt de heer Victor Alsteens als rechter-commissaris, ten einde verslag uit te brengen omtrent de gebeurlijke betwistingen;

Zegt dat de werkende notaris de tussenkomende partij zal oproepen om tegenwoordig te zijn bij alle bewerkingen van deling en vereffening;

Veroordeelt verweerder Cops tot de kosten van de hoofdeis;

Veroordeelt de tussenkomende partij tot de kosten van haar tussenkomst.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE BRUSSEL

30 januari 1959.

Voorzitter : M. Sepulcre.
 Rechters : M.M. Dujardin en Squilbeck.
 Advocaat : Mr. J. P. Vandervondelen.

1. **Taalgebruik. — Nietigheid van het in een andere taal dan die der rechtspleging opgesteld deskundig verslag.**
2. **Wegverkeer. — Bewijs van dronkenschap.**

1. *Een in een andere taal dan die der rechtspleging opgesteld deskundig verslag is nietig. De rechter mag bij de beoordeling der zaak er geen rekening mee houden.*

2. *Om een veroordeling wegens dronkenschap van de bestuurder van een autovoertuig te verrechtvaardigen, moet het bewijs geleverd worden, dat hij de bestendige controle van zijn handelingen niet meer bezat, zonder er noodzakelijkerwijze het bewustzijn van te hebben verloren.*

O.M. t/ Verbelen en « N.V. Corbière »

Overwegende dat de eerste rechter terecht beslist heeft dat het klinisch verslag van de Heer Dokter Fumière nietig dient verklaard te worden en het uit de debatten geweerd heeft, om reden dat dit verslag in de franse taal opgesteld wordt als wanneer betichte de nederlandse rechtspleging verkozen had ;

Overwegende dat de getuigenis van deze dokter in geneeskunde voor de Rechtbank van Beroep afgelegd, de elementen in de loop van het voor-onderzoek verenigd, niet steunt; dat de verklaringen van de getuige zich gedragen naar zijn vaststellingen in het nietig klinisch verslag;

Dat de Rechtbank derhalve deze getuigenis niet mag in aanmerking nemen, zonder op onrechtstreekse wijze haar overtuiging over deze nietige akte te vormen;

Overwegende dat de vaststellingen van politieofficier Baccaert en van politieagent Sanchez luidens dewelken betichte onder de invloed van de drank was, als onvoldoende voorkomen om te bewijzen dat betichte werkelijk in staat van dronkenschap verkeerde op het ogenblik van de dubbele aanrijding door hem veroor-

zaakt aan het stuur van zijn voertuig wat deze eenvoudige vaststellingen die door geen enkel klinisch en/of wetenschappelijk element worden gestaafd, niet van aard zijn om wettelijk een veroordeling van dronkenschap te verrechtvaardigen ((Hof van Cassatie 11 febr. 1957, Pas I, 692);

Dat de vaststellingen waarvan sprake op zich zelf onvoldoende zijn en in elk geval niet van aard om te bepalen met zekerheid of betichte «de bestendige controle van zijn handelingen niet meer bezat zonder noodzakelijkerwijze er het bewustzijn van te hebben verloren» (Hof van Cassatie 18 jan. 1054, J. T., 1954, I, 168);

Rechtsprekende na tegenspraak jegens de beklagde, en bij verstek jegens de gedaagde als burgerlijk verantwoordelijke;

Bekrachtigt het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen; laat de kosten van het beroep ten laste van de Staat;

NOOT: Vergelijk het in dit nummer gepubliceerd bestreden vonnis van de Politierichter te Vilvoorde d.d. 31 oktober 1958.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE VEURNE

10 januari 1958.

Voorzitter : M. Valcke.
Rechters : MM. Delaere en Spot.
O.M. : M. Heyvaert.

Openbare dronkenschap. — Herhaling.

Bevindt zich in staat van herhaling overeenkomstig artikel 1 der besluitwet van 14 november 1939, hij die binnen het jaar van zijn definitieve veroordeling wegens het besturen van een voertuig in dronken toestand in een openbare plaats in staat van dronkenschap is gevonden.

O.F. t/ I.M.

Conclusie van het Openbaar Ministerie

Overwegende dat de besluitwet van 14 november 1939 speciale herhalingen voorziet bij opeenvolging van inbreuken binnen een bepaalde tijdsperiode, op dezelfde bepaling van de besluitwet;

Dat uit de terminologie van de besluitwet van 14 november 1939 duidelijk genoeg blijkt dat in elk geval als voorwaarde tot de herhaling wordt gesteld, dat zowel de eerste als de tweede (of derde) inbreuk, hun kwalificatie in dezelfde bepaling of hetzelfde artikel van de besluitwet moeten vinden;

Overwegende echter dat bij het aanvaarden van herhaling, zoals voorzien in artikel 1 der besluitwet van 14 november 1939, in gevallen waar men staat voor een veroordeling op grond van artikel 3 en een latere inbreuk op artikel 1 der besluitwet binnen het jaar na deze veroordeling, deze voorwaarde niet over het hoofd wordt gezien;

Dat immers artikel 3 geen afzonderlijke bepaling of inbreuk voorziet, maar eenvoudige dezelfde inbreuk als artikel 1 herhaalt met de verzwarende omstandigheid dat de overtreder daarbij een voertuig stuurt of een bezigheid verricht waarbij speciale voorzichtig-

heid en voorzorg zijn geboden om ongevallen voor zichzelf of voor anderen te voorkomen;

Dat dit duidelijk genoeg blijkt uit de terminologie van artikel 3, dat niet begint met de gebruikelijke woorden «quiconque en état d'ivresse conduit un véhicule...» of «est puni de ... quiconque...», maar met de woorden «si le délinquant en état d'ivresse...» wat wij verstaan als «de overtreder op artikel 1 die...»;

Dat artikel 3 daarom ook verwijst naar de strafbepalingen voorzien in artikel 1, en voorziet dat deze worden verhoogd;

dat, benevens het vaststellen van de verzwarende omstandigheden, de vereisten alsmede de bewijsvoering van het bestaan ener inbreuk op artikel 3, dezelfde zijn als voor een inbreuk op artikel 1 der besluitwet;

Dat, hoewel dit niet tekstueel in artikel 3 is voorzien, de inbreuk eveneens dient gepleegd in het openbaar, overeenkomstig de termen in artikel 1 (Cass. 14 juli 1952, Pas. I, 752);

Overwegende daarenboven dat het sturen van een voertuig in staat van dronkenschap, natuurlijk de staat van dronkenschap impliceert;

Dat het Verbrekingshof dan ook de volkomen logische conclusie trekt dat een inbreuk op artikel 3 tegelijkertijd een inbreuk is op artikel 1 der besluitwet (Cass. 6 oktober 1952, Pas. I, 35, 1953);

Zodat men hieruit mag besluiten dat een veroordeling op basis van artikel 3 een veroordeling op basis van artikel 1 in zich sluit en, zo een inbreuk op artikel 1 wordt gepleegd binnen het jaar na deze veroordeling, alle wettelijke vereisten voor de herhaling, zoals voorzien in artikel 1, voorhanden zijn.

(Get. L. Heyvaert)

Vonnis

Overwegende dat het beroep regelmatig werd aangekend;

Overwegende dat het Openbaar Ministerie terecht voorhoudt dat iemand die veroordeeld werd wegens inbreuk op artikel 3 van de Besluitwet van 14 november 1939, zich in staat van herhaling bevindt wanneer hij, binnen het jaar, een inbreuk pleegt op artikel 1 van dezelfde besluitwet;

dat immers het besturen van een rijtuig in staat van dronkenschap, per se de staat van openbare dronkenschap insluit en enkel een bezwarende omstandigheid hiervan daartelt;

Overwegende dat de eerste rechter ten onrechte aanvoert dat de wet afzonderlijk voor iedere inbreuk op artikel 1 en artikel 3 een speciale herhaling vereist;

Overwegende dat artikel 3 hetzelfde feit van openbare dronkenschap bedoelt wanneer het vastgesteld is bij het besturen van een rijtuig;

dat de staat van herhaling, zoals bepaald bij art. 3, al. 2, weliswaar enkel slaat op de bezwarende omstandigheid bepaald bij artikel 3, al. 1;

dat echter hieruit niet spruit dat artikel 3, al. 1 geen aanleiding kan geven tot herhaling, zoals bedoeld bij artikel 1, § 1;

Overwegende dat het bestreden vonnis derhalve een onjuiste toepassing der wet uitmaakt;

Overwegende dat betichte zich wel in staat van wettelijke herhaling bevindt, zoals bepaald bij artikel 1 al. 1 van de besluitwet van 14 november 1939, en dat dienvolgens de door de wet opgelegde straf hem dient toegepast;

.....

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3e Kamer. — 18 december 1958.

Voorzitter : M. Reyniers.

Rechters : M.M. Debaille en Van Nuffel.

Referendaris : M. Van Hauwermeire.

Advocaten : Mrs. Jacquart en De Clercq.

Overeenkomst. — Bepaling dat ze bij aangetekende brief kan opgezegd worden. — Vervanging van het bewijs der aangetekende verzending door bekentenis.

Bepaling in een contract (bv. van verzekering), dat het bij aangetekende brief moet opgezegd worden. Indien het aantekenen slechts als bewijs bedoeld is van het verzenden van de opzeggingsbrief kan dit bewijs door de bekentenis van de geadresseerde, dat hij de betreffende brief ontvangen heeft, vervangen worden.

Luxemburgse Verzekeringsmij « Le Foyer » t/ Deneve.

Overwegende dat de vordering voor doel heeft de verweerder te doen veroordelen tot het betalen van 9.385 frank « onder voorbehoud van de nog te vervullen premieën in de loop van het geding te eisen », met de gerechtelijke interesten en de kosten, uit hoofde van verzekeringspremies polis auto nr 158048, vervallen op 27 oktober 1956 en 16 september 1958;

Overwegende dat de verweerder tegenwerpt :

— dat de premie oorspronkelijk, volgens de polis 2.330 frank bedroeg;

— dat artikel 8 al. 2 van de algemene voorwaarden luidt als volgt : « Indien de maatschappij haar tarief verhoogt zal zij altijd het recht hebben aan de verzekerde-onderschrijver, na een tijdstip van 30 dagen, de nieuwe eruit voortvloeiende premie toe te passen en van hem de premieverhoging te eisen voor de tijd nog te lopen tot de komende vervaldag. Betekening zal er per aangetekend schrijven aan de verzekerde-onderschrijver van gedaan worden welke in het tijdsbestek van 30 dagen te rekenen vanaf de verzending van deze brief, de polis insgelijks per aangetekende brief mag opzeggen... »;

— dat hij, verweerder, op 27 oktober 1956 van voertuig veranderde;

— dat de eiseres op het nieuwe voertuig een hoger tarief wilde toepassen met als basis 4.050 frank (min 10 % in geval van verzekering van 10 jaar);

— dat eiseres op 16 september 1957 haar wettelijke premie heraangepast heeft en gebracht heeft op 3.645 frank + 365 frank = 4.010 frank;

— dat eiseres de verhoging der premie ingevolge verandering van voertuig, evenmin als de wettelijke verhoging per aangetekend schrijven heeft laten betekenen, zoals voorzien bij artikel 8 al. 2 van de algemene voorwaarden van de polis, zodat de verhogingen zouden moeten aangezien worden als eenzijdig en nooit door verweerder aanvaard;

Overwegende dat de eiseres antwoordt dat zij op 31 oktober 1957 een bericht van verhoging verzonden heeft; dat weliswaar dit schrijven niet aangetekend was, doch dat het blijkt uit de brief van 19 april 1958 van de verweerder zelf, alinea 2, dat hij melding maakt van de brief van 31 oktober 1957;

Overwegende dat, waar in een contract voorzien wordt dat een opzegging gebeuren moet per aangetekende brief en zoals in zake de formaliteit van het

aantekenen uitsluitelijk voor doel heeft een bewijs te verwekken, dat de destinarius de brief heeft ontvangen, die formaliteit kan vervangen worden door de bekentenis dat de brief werkelijk ontvangen werd;

Overwegende dat daarenboven de verhoging ook bevestigd werd door een aangetekend schrijven van eiseres tot verweerder; dat het dus vaststaat dat de verhoging wél ter kennis van verweerder gebracht werd, zoals voorzien door artikel 8 van de algemene voorwaarden; dat de verweerder noch na de 31e oktober 1957, noch na de 3e april 1958, noch zelfs na 14 mei 1958 (brief van eiseres met de nodige uitleggingen) (de verweerder) gebruik gemaakt heeft van zijn recht tot opzegging (binnen de 30 dagen vanaf het bericht van de verhoging of ten minste vanaf de aangetekende brief);

Overwegende integendeel dat de bevestiging van 19 november 1957 en deze van 5 december 1957 zonder protest bleven; dat de verweerder op 19 april 1958 zelfs schreef dat hij niet weigerde te betalen, doch uitleg vroeg; dat er hem uitleg gegeven werd, en dat daarop niet gereageerd werd, noch op de nieuwe aangetekende aanmaning van 2 juni 1958;

Overwegende dat de verweerder dus verzekerd gebleven is sedert de verhoging; dat het hem behoort de regelmatige opzeg te geven indien hij een einde wil stellen aan de verzekering (jaarlijks opzegbaar);

.....

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE SINT-NIKLAAS

1e kamer. — 4 februari 1958.

Voorzitter : M. Maes.

Rechters : M.M. Elewaut en Neirinck.

Referendaris : M. Cloquet.

Advocaten : Mrs. Snoeck, Melis en Van Assche.

Vrijwaring. — In casu geen vrijwaringsplicht.

Het feit, dat iemand aan een ander een bedrag verschuldigd is, verplicht eerstgenoemde niet tot vrijwaring van zijn schuldeiser voor diens schulden jegens derden.

N.V. Robur t/ De Munck
en De Munck t/ Van Goethem.

Overwegende dat de hoofdvordering tot de betaling strekt van 8.009 fr. als bedrag van een faktuur dd. 16 april 1955 betreffende bakstenen geleverd door de n.v. Robur aan de heer De Munck, aannemer, en bestemd voor het bouwen van een huis toebehorende aan de heer Jerome Van Goethem;

Overwegende dat de heer De Munck niet betwist dat hij gezegd waar en gezegde faktuur ontvangen heeft door bemiddeling van de heer Van Goethem;

dat hij niet bewijst en zelfs niet beweert dat hij bij de ontvangst van de waar of van de faktuur enig protest zou hebben geuit;

Overwegende dat het uit de bestanddelen van de zaak wel blijkt dat de partij Van Goethem verschillende sommen heeft betaald aan leveranciers bij wie R. De Munck materialen besteld had, doch dat er geen bewijs voorhanden is dat de meester van het werk ooit rechtstreekse bestellingen bij de leveranciers zou hebben gedaan;

Overwegende dat de heer R. De Munck derhalve gehouden is de door hem bestelde en verbruikte materialen aan eiseres te betalen;

Overwegende dat verweerder in hoofdvordering, bij dagvaarding sub nr 5694, de meester van het werk tot tussenkomst heeft geroepen ten einde voornoemde verweerder te vrijwaren tegen de veroordeling waartoe hij zou verwezen worden in het hoofdgeding;

Overwegende dat die oproeping tot vrijwaring niet ontvankelijk is waar de rechtsverhoudingen tussen de partijen n.v. Robur en De Munck, van heel andere aard zijn dan die welke bestaan tussen de partij De Munck en de heer Van Goethem;

dat er geen verband bestaat tussen de gronden waarop iedere van gezegde beweerde schulden steunt;

dat het tussen de eerste twee partijen over een niet betwiste verkoop gaat, terwijl het tussen de laatste twee over een afrekening gaat van meerdere en mindere werken, en bovendien over een afrekening van afkortingen bij wijze van rechtstreekse betalingen alsook bij wijze van betalingen ter ontlasting van de aannemer;

Overwegende dat de stelling van de aannemer er op neerkomt te beweren dat de meester van het werk hem per slot van rekening een zekere som verschuldigd zou zijn;

doch dat dit feit door zich zelf geenszins de partij Van Goethem verplicht de betaling te vrijwaren van de schulden welke zijn beweerde schuldenaar — de partij De Munck — zelf kan hebben tegenover derden (de partij n.v. Robur of anderen) (zie R.P.D.B. v° Garantie, nrs 25 en 26 — vergelijk : Hrb. Antwerpen, 9 oktober 1941, P.A. 1941, 337 — Hrb. Brussel, 6 jan. 1955, J.C.B. 1955-180);

Overwegende dat het feit dat de partij Van Goethem al dan niet de som van 8.009 fr. jegens R. De Munck nog verschuldigd zou zijn, geen invloed kan hebben op het feit dat dezelfde som alleszins door de heer De Munck aan de n.v. Robur verschuldigd is;

Overwegende dat de n.v. Robur, dan ook ten onrechte de solidaire veroordeling vordert van de heer Van Goethem, die haar niet rechtstreeks heeft besteld en die haar zelfs niet beloofd heeft de schulden van R. De Munck te betalen, al ware het maar als « solvens ».

POLITIERECHTER TE VILVOORDE

31 oktober 1958.

Rechter : M. Van Snick.

Advocaten : Mrs. J. P. Vandervondelen en J. Boumal.

1. Taalgebruik. — Deskundige verslagen moeten in de taal der rechtspleging worden gesteld.
2. Wegverkeer. — Dronkenschap. — Indruk van verbalisant.

1. Een door een geneesheer op verzoek van een politie-officier opgemaakt klinisch verslag over de eventuele dronken toestand van een persoon is als een deskundig verslag aan te merken. Een in strijd met art. 33 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken opgemaakt verslag is nietig. De rechter mag hiermede geen rekening houden, zelfs niet bij wijze van inlichting.
2. De indruk van de verbalisant is in casu onvoldoende om de dronkenschap als bewezen te aanvaarden.

O.M. t/ Verbelen en N.V. « Corbière ».

Aangezien beklaagde de nietigheid inroept van het klinisch verslag opgesteld door Dokter Fumière tijdens het vooronderzoek, en vraagt dat dit stuk uit de debatten zou worden geweerd;

Aangezien voormeld verslag in de Franse taal werd gesteld op een nederlandstalig bedrukt formulier;

Aangezien beklaagde de Nederlandse rechtspleging verkoos;

Aangezien een klinisch verslag opgesteld door een geneesheer op verzoek van de onderzoekende politie-officier een deskundig verslag daartelt;

Aangezien ingevolge artikel 33 der wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, de deskundige verslagen dienen gesteld te worden in de taal der rechtspleging; (A.P.R. V° Taalgebruik in Gerechtszaken n° 222 - Brussel 24.4.1937, R.W. 1937-38, 1385 - Krijgshof Brussel 4 januari 1950 R.W. 1950.246);

Aangezien enkel een afwijking mogelijk is bij een voorafgaande gemotiveerde beslissing van een magistraat;

Aangezien een deskundig verslag opgesteld in strijd met voormeld art. 33, nietig is en ook niet ten titel van inlichting kan weerhouden worden (art. A.P.R. V° Taalgebruik n° 157);

Aangezien het klinisch verslag van Dokter Fumière van 24.2.1958 uit de debatten moet geweerd worden;

Aangezien de indruk opgedaan door de verbalisant, vooral dat de andere getuigen tijdens het vooronderzoek gehoord, zich niet konden uitspreken over de toestand van beklaagde, op zichzelf niet voldoende is om zonder twijfel het misdrijf van dronkenschap aan het stuur te weerhouden; (Cassatie, 11 februari 1957, Pas.I.692);

Aangezien het eerste feit ten laste van beklaagde bewezen is en het misdrijf uitmaakt voorzien bij artikel 26/1 van het K.B. van 6 april 1954;

Aangezien het tweede feit ten laste van de beklaagde gelegd, niet bewezen is;

Aangezien de tweede gedaagde burgerlijk verantwoordelijk is voor het misdrijf a) door de eerste gedaagde, begaan als aangestelde bij toepassing van art 6 van de wet van 1 oogst 1899;

Aangezien de tweede gedaagde gedagvaard werd als burgerlijk en solidair verantwoordelijk met de eerste ter zake van de veroordeling tot de kosten, voor feit b), ten laste van deze, haar aangestelde, uit te spreken;

Om deze redenen :

Zegt dat het klinisch verslag van Dr Fumière uit de debatten dient geweerd te worden;

Voor het feit b) spreekt tegensprekelijk eerste betichte vrij;

Veroordeelt de eerste gedaagde op tegenspraak voor feit a) tot een geldboete van 25,— frank.

NOOT : Bovenstaande beslissing werd bij het in dit nummer opgenomen vonnis van de Correctionele recht-bank te Brussel d.d. 30 januari 1959 bevestigd.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

WERKRECHTERSRAAD TE KORTRIJK

7 december 1956.

Voorzitter : M. Strypsein.

Rechterlijk bijzitter : M. Goemans.

Rechter : M. Delaere.

Advocaten : Mrs. Van Gheluwe en Van Wonterghem.

Bediendencontract. — Relatief nietige opzegging. — Begrip « eenzelfde werkgever » (art. 12 bis van de wet van 11 maart 1954).

Nietig is een opzegging, die het begin en de duur van de opzegging niet vermeldt (artikel 12 van de wet van 11 maart 1954).

Deze nietigheid is echter niet absoluut; zij is slechts een middel om de zwakke partij te beschermen; een openbaar of algemeen belang kan hierbij niet in gevaar worden gebracht.

Deze relatieve nietigheid kan worden gedekt door berusting of bevestiging door de partij die ze mag invoeren.

Indien kan worden aangenomen, dat de werkgever, die de opzegging heeft gedaan in een vorige zaak, in wier dienst de bediende werkzaam was, heeft opgevolgd, zodat het in feite dezelfde onderneming gebleven is, moet de verlenging van de opzeggings-termijn worden toegepast. Het is meer een feitelijke vraag dan een van juridische opvolging.

De Baecke t/ Kortrijkse Fiduciaire.

Overwegende dat de eis strekt betaling te bekomen van :

1) 12 maanden opzeggingsvergoeding 12 x 8,300	99.600
2) betaald verlof 1956 aan 6 % op 97.300	5.832
3) betaald verlof 1957 aan 6 % op 35.200	1.992
4) patronale bijdrage 18,25 % op 99.600	18.177

fr. 125.601

alles met de rechterlijke intresten en de kosten van het geding;

Overwegende dat het vast staat dat eiser in dienst stond van verweerster als accountant en doorgezonden werd per aanbevolen schrijven van 27 januari 1956 met vooropzeg;

Overwegende dat de betwisting tussen partijen loopt op de twee volgende punten :

1) eiser beweert dat de gegeven opzeg door het aanbevolen schrijven van 27-1-56 nietig is ingevolge art. 12 van de wet op het bediendencontract van 11-3-54, terwijl verweerster voorhoudt dat deze nietigheid niet absoluut is en gedekt werd door het akkoord van eiser zelf;

(2) eiser beweert recht te hebben op een vooropzeg van 12 maanden, daar hij in dienst was sinds 1938, terwijl verweerster voorhoudt dat zijn indiensttreding bij haar hem slechts recht geeft op een vooropzeg van 3 maand;

1) Betreffende de vooropzeg van 27 januari 1956 :

Overwegende dat er geen twijfel bestaat dat de opzeg zoals hij werd gegeven bij voormeld schrijven nietig is ingevolge art. 12 van de wet van 11-3-54 die uitdrukkelijk de nietigheid voorziet van een opzeg die het begin en de duur van de opzeggingstermijn nalaat te vermelden;

Overwegende dat deze nietigheid echter niet absoluut

is en van openbaar nut; dat zij enkel een middel is om de zwakheid van een der partijen te beschutten en dat men niet inziet welk openbaar of algemeen belang hierbij in gevaar kan worden gebracht;

Overwegende dienvolgens dat deze relatieve nietigheid kan worden gedekt door berusting of bevestiging van de partij die ze mag invoeren;

Dat het, bij inroeping der nietigheid door eiser, zoals ter zake, aan verweerster is deze berusting of bevestiging te bewijzen;

Overwegende dat er vooreerst niet beweerd wordt dat deze berusting uitdrukkelijk is geweest; dat er dienvolgens dient onderzocht te worden indien er zonder enige twijfel stilzwijgende berusting is geweest zoals voorzien in art. 1338 al. 2 en 3 B.W.;

Overwegende dat verweerster zou moeten bewijzen dat eiser de vooropzeg aangenomen heeft en uitgevoerd met volle kennis van de nietigheid (Planiol, Précis II 1298); dat dit bewijs niet voorhanden is ten behoeve van rechte;

Overwegende dienvolgens dat de ingeroepen nietigheid gegrond is en dat het dienstcontract moet aangezien worden als geëindigd zonder vooropzeg op 1 mei 1956;

2) Betreffende de duur van het bediendencontract van eiser :

Overwegende dat het vaststaat dat eiser sinds 1938 in zelfde hoedanigheid in dienst was van N.V. Accountant Kantoor A. Forman; dat hij op 28 mei 1951 ontslagen werd uit de dienst dezer maatschappij en op zelfde datum in dienst genomen werd door verweerster zonder enige vooropzeg vanwege Accountancy-kantoor;

Overwegende dat de kwestie zich stelt, of eiser onder toepassing valt van art. 12 bis van de wet van 11 maart 1954;

Overwegende dat deze kwestie reeds het voorwerp heeft uitgemaakt van veel vonnissen en ook enige studiën, waaruit blijkt dat indien men kan aannemen dat de werkgever die de opzeg gegeven heeft of schuldig is, een vorige zaak in wiens dienst de bediende geweest is heeft opgevolgd, zodat het in feite dezelfde onderneming gebleven is, de verlenging van de opzeg moet toegepast worden en dat het meer een kwestie is van feite dan een kwestie van juridische opvolging;

Overwegende dat ter zake dient aangestipt dat de Kortrijkse Fiduciaire op 26 mei 1951 gesticht werd, dat de bijzonderste stichter er van was de N.V. Accountancykantoor (394 acties op 400); dat haar inbrengst een inbrengst in natura is geweest, dat tussen de 6 andere stichters men de echtgenote vindt van de heer Forman, afgevaardigde beheerder van het Accountancykantoor Forman, alsook een zijner kinderen, dat de inbrengst van het Accountancykantoor bestaat uit vorderingen op zijn cliënteel, telefoonaansluiting met voorraad boeken, enz.; dat Accountancykantoor dan in moeilijke financiële positie vertoefde die enige maanden later falend teweeg bracht (8-6-1951), dat eiser op 28 mei zonder enige vooropzeg door Accountancykantoor werd afgedankt om op dezelfde dag aanvaard te worden door verweerster;

Overwegende dat blijkt uit het voorgaande dat indien verweerster wel een andere rechtspersoonlijkheid uitmaakt dan Accountancykantoor Forman, dit niet voldoende is om artikel 12bis te ontwijken, anders zou het voldoende zijn om de vijf jaar de rechtspersoonlijkheid van de werkgever te omvormen om te ontsnappen aan de vijfjarige verhoging voorzien bij voormeld artikel;

Overwegende dat daarenboven de nieuwe vennootschap het zelfde bedrijf uitoefent en dat zij enige

maanden later aan het Syndicaat liet weten dat zij rekening houdt met de jaren dienst bij Accountancykantoor, al ware het maar ook voor het vaststellen der weddeverhoging;

Overwegende dat de Raad van oordeel is dat er geen twijfel bestaat dat verweerster de voortzetting is van de firma Accountancykantoor en dat dienvolgens de jaren dienst van eiser bij eerstgenoemde firma moeten gevoegd worden bij deze bij verweerster, zodat inderdaad eiser meer dan 15 jaar in dienst, recht heeft op een vooropzeg van 12 maanden of zoals in het geval, bij gebrek aan geldige vooropzeg aan een schadevergoeding gelijk aan 12 maanden wedde; (zie in zelfde zin « n° 12, La Revue de la Banque, van 1955; Vonnis W. Raad Beroep Bergen, 30-9-53, Tijdschrift voor Sociaal Recht, nr 7, blz. 234);

Overwegende dat er verder geen betwistingen bestaan omtrent het bedrag van het loon alsook de berekening der dagvaarding betreffende het betaald verlof en de patronale bijdrage;

Om deze redenen,

De Werkrechtersraad van het rechtsgebied Kortrijk, Kamer voor Bedienden, alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende;

Zegt de gegeven opzeg nietig;

Bestatigt de verbreking van het contract zonder geldige vooropzeg in datum van 1 mei 1956;

Veroordeelt dienvolgens verweerster te betalen aan aanlegger, ten titel van schadevergoeding, de som van $12 \times 8.300 = 99.600$ fr., verder voor het betaald verlof 1956, de som van 5.832 fr. en voor betaald verlof 1957 de som van 1.992 fr., alsook deze van 18.177 fr. wegens patronale bijdrage, hetzij samen 125.601 fr. alles met de rechterlijke intresten en de kosten van het geding;

Verklaart onderhavig vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande beroep, doch mits borg.

BIBLIOGRAPHIE

Nederland

- Brekel A.B.A.M., van den.* — Voorschriften betreffende het afgeven van verklaringen omtrent het gedrag. — Vuga Boekerij, Arnhem, G.W. van der Wiel.
- Daamen L.M.H.* — Een kritische beschouwing van de wegenwet. (proefschrift Utrecht). — Alphen aan den Rijn, N. Samson.
- Hirsch Ballin E.D.* — Maken en vervaardigen. Over ontaardingsverschijnselen in het recht van de scheppende mens. — Amsterdam, Scheltema & Holkema.
- Knol H.D.M.* — Beginselen van het privaatrecht. — 's Gravenhage, G. Dewel.
- Pompe W.P.J.* — Handboek van het Nederlandse strafrecht. 5e dr. — Zwolle, W.E.J. Tjeenk Willink.
- Prins P.G.A., Sluiter en J.G. Zeysta - Van Loghem.* — Inleiding in het kinderrecht en de kinderbescherming, 5e dr. — Alphen aan den Rijn, N. Samson.
- Stegeren J.T. van.* — De burgemeester en de wet op de justitiële documentatie en op de verklaringen

omtrent het gedrag. — Alphen aan den Rijn, N. Samson.

Frankrijk

- Argenson, Toujas, Dutheil.* — Règlement judiciaire et et Faillite, supplément à la 2e éd. — Libr. Techniques.
- Auby J.M., Ducos-Ader R.* — Droit public, Coll. Cours élémentaire de droit, Sirey.
- Barre Massin.* — Pour comprendre l'assurance des cadres. — J. Delmas.
- Bischoff Jean-Marc.* — La Compétence du droit français dans le règlement des conflits de lois. — Libr. Générale de Droit et de Jurisprudence.
- Colin A. et Capitant H.* — Traité de droit civil, T. II. Refondu par Juliot de la Morandière Léon. — Coll. Traités Dalloz, Dalloz.
- Debré M., Duverger M., Wahl N., Goguel F., Burdeau G., Merle M. et Rémond R.* — La Constitution de la Ve République. — Presses Universitaires de France.
- Drevet Paul.* — La Procédure de revision de la Constitution de 27 octobre 1946. — Libr. générale de Droit et de Jurisprudence.
- Etudes de droit contemporain.* — Contributions françaises au IIIe et IVe congrès internationaux de droit comparé, 4 vol. — Coll. Travaux et recherches de l'Institut de droit comparé de l'Université de Paris, Sirey.
- Fourgeaud A.* — Analyse critique et synthétique du bilan. Col. Institut d'études politiques d'Aix. — La Pensée Universitaire.
- Gille Bertrand.* — La Banque et le crédit en France de 1815 à 1848. Mémoires et documents publiés par la Société de l'Ecole des Chartes. — Presses Universitaires de France.
- Greyflé de Bellecombe Louis.* — Les Conventions collectives de travail en Union soviétique. Préf. de René David. — Coll. Etudes sur l'économie et la sociologie des pays slaves. — Edit. Mouton et Cie, Diff. A. Maisonneure.
- Kelsen H., Perleman Ch. et collab.* — Le Droit naturel. — Presses Universitaires de France.
- Quiedeville R.* — La Nouvelle Constitution de 1958 et « La Communauté française ». — Foucher.
- Retournard Fr.* — Les Institutions de la France. Ve République. — Bloud et Gay.
- Retournard Fr.* — Législation professionnelle et de la Sécurité Sociale d'après les dernières lois. — Bloud et Gay.
- Roulet Jean David.* — Le Caractère artificiel de la théorie de l'abus de droit international public. — Neuchâtel, A la Baconnière.
- Sicot L. et Bienvenu J.* — L'Assurance automobile obligatoire. — Libr. générale de Droit et de Jurisprudence.
- Stoyanovitch K.* — Le Droit d'auteur dans les rapports entre la France et les pays socialistes. — Libr. générale de Droit et de Jurisprudence.

Thevenot R. — Guide pratique de la copropriété. — Edit. Sociales françaises.

Vancé M. — Petit Manuel de droit. — Edit. sociales françaises.

Engeland

Anson Sir W.R. — Principles of the English Law of Contract and of Agency in Its Relation to Contract. — Ox U/P.

Bailey Sydney D. — British Parliamentary Democracy. — Harrap.

Barnes H.E. & N.K. Teeters. — New Horizons in Criminology. — Prentice Hall.

Bennett W.N. — The Art of Local Government, Higgins Ltd. — New Rd. Grays, Essex.

Beveridge P. — Inside the C.I.D., — Pan Bks.

Bullen E. & S.M. Leake. — Precedents of Pleadings in the Queen's Bench Division of the High Court of Justice. — Sweet & M.

British Legal Papers Presented to 5th International Congress of Comparative Law. — Brussels, 1958. Sweet & M.

Cheshire G.C. & C.H.S. Filoot. — Cases on the Law of Contract. — Butterworth.

Chapman Brian. — The Profession of Government. — Allen & U.

Chatteril H.L. — International Law and Inter-state Relations in Ancient India. — Porbsthain.

Ellis Ridsdale. — Patent Licences. — Sweet & M.

Ford Harold A.J. — Unincorporated Non-profit Associations. — U.P.

Franks M. — Limitation of Actions. — Sweet & M.

Giles F.T. — Children and the Law, Penguin.

Gilbert Michael. — Crime in Good Company. — Constable.

Goldsmith I. — Damages for Personal Injury and Death in Canada. — Sweet & M.

Guide to Law Reports and Statutes. — Sweet & M.

Halsbury Earl. — Statutory Instruments. — Butterworth.

Hames J.H. — Applications under Section 17 of the Married Women's Property Act. Oyez Practice Notes. — Solicitors' Law.

Hanson A. — Death Duties, 3rd Crim. Suppt. to 10e Ed. — Sweet & M.

Humphreys Y.S. — Notes on Matrimonial Causes Proceeding in District Registries. — Solicitors' Law.

Hunnings N.M. — International Law. — Sweet & M.

Jackson T.C. & D.H. Chapman. — Agricultural Holdings and a Manual of Tenant Right Valuation. — Sweet & M.

Jenkins Sir G. — The Ministry of Transport and Civil Aviation. — Allen & U.

Jowitt Earl. — The Dictionary of English Law. — Sweet & M.

« *Justice* ». — Contempt of Court, A Report. — Stevens & Sons.

Keeton G.W. — Cases on Equity and Trusts. — Pitman.

Konvitz M.R. & C. Rossiter. — Aspects of Liberty, Essays Presented to R.E. Chusman. — Cornell U.P. : Oxford U.P.

Lombroso C. — The female Offender. — P. Owen.

Mulla Sir D.F. — Principles of Hindu Law. — Sweet & M.

Oughton F. — Breakout. — Spearman.

Palmer Sir F. — Company Law. — Stevens & Sons.

Parry Sir D.H. — The Sanctity of Contracts in English Law. — Stevens & Sons.

Ryde W.C. — Rating Cases. — Rowe, Butterworth.

Sayles G. O. — Select Cases in the Court of King's Bench. — V.5 : Edward III. — Selden Soc. : Quaritsch.

Schmidt F. — Scandinavian Studies in Law. — Sweet & M.

Seward G. & G.H. Forster. — The Local Government act. 1958. — C. Knight.

Simpson J.L. & H. Fox. — International Arbitration. — Stevens & Sons.

Sisson C.H. — The Spirit of British Administration and Some European Comparisons. — Faber.

Smith H.M. — Arrest, Search and Seizure. — Blackwell Sci.

Smith H.A. — The Law and Custom of the Sea. — Stevens & Sons.

Squibb G.D. — The Hight Court of Chivalry : A Study of the Civil Law in England. — Oxf. U.P.

Webb Jack. — The Badge. — W.H. Allen.

Winkle M. van. — Library of Famous Law Cases. — McGraw.

Wilson John Gray. — The Trail of Peter Manuel. — Secker & W.

Wortley B.A. — Expropriation in Public International Law. — Camb. U.P.

Wu J.C.H. — Fountain of Justice. — Sheed & W.

Young S.M. — Taxation Appeals, Oyez Practice Notes. — Solicitors' Law.

Zwitserland

Egli Arthur. — Die Luftfahrzeugverschreibung nach dem Entwurf eines Bundesgesetzes über das Luftfahrzeugbuch. — Winterthur, Keller, 1958.

Elmer Eldwin. — Die Bestimmung des unpfändbaren Lohnes auf den 1 januar 1959. — Bern, Selbstverlag.

Frey Hugo Albert. — Die Devisengesetzgebung der Schweiz, Sammlung der schweizerischen Devisenerrlasse. Hrg. von H'A'F', — Basel, Verlag für Recht und Ges.

Mémoires de la Société pour l'histoire du droit et des institutions des anciens pays bourguignons, comtois

et romands. 1956. — Paris, Libr. du Recueil Sirey, 1958.

Meylan Maurice. — Le Grand Conseil vaudois sous l'Acte de médiation. — Lausanne, Impr. Jaunin, 1958.

Pfund Walter Robert. — Das Steuerdelikt. Seine Bedeutung, Erscheinung und Verfolgung. — Basel, Verlag für Recht und Ges. 1959.

Portmann Peter. — Organ und Hilfsperson im Haftpflichtrecht. — Bern, Stämpfli, 1958.

Ticino. — Consiglio di Stato. — Raccolta delle leggi vigenti del cantone Ticino, Compiuta per incarico del Consiglio di Stato da Plinio Cioccarri. — Cancelleria dello Stato.

Schmidt Ernst. — Das interkantonale Konkordat über den Ausschluss von Steuerabkommen. — Basel, Helbing & Lichtenhahn, 1958.

Zahner Bruno. — Die Berufung gegen Erkenntnisse über Konkursbegehren, mit besonderer Berücksichtigung der Normierung und Praxis im Kanton Zürich. — Winterthur, Schellenberg, 1959.

Zraggen Albert. — Die luzernische Gerichtsorganisation und Zivilprozessordnung, Textausg., mit Anmerkungen, Anhang und Sachregister von A'Z'. — Luzern, Obergerichtskanzlei, 1958.

Oostenrijk

Eril Rudolf. — A.B.C. für Finanzfragen im Gemeindehaushalt. Zsgest. v. Rudolf Eril, Anton Jackson, Eugen Riedl. Nach dem Stand vom Sept. 1958. — Wien, Verl. f. Jugend u. Volk, 1958.

Fritzer Karl. — Die Wahlgesetzse. Mit erl. Bemerkungen, einschläg. Nebengesetzen, Drucksortenmustern, Tabellarischen Übersichten u. wichtigen Erkenntnissen des Verfassungsgerichtshofes. Hrsg. v. Karl Fritzer. — Wien, Oesterr. Staatdruckerei 1957-1959 Handausgabe österr. Gesetze u. Verordnungen. N.F.

Gold H. — Das österreichische Steuerrecht. — Wien, Oesterr., Gewerkschaftsbund 1959.

Hans Jozef. — Wegweiser durch Oesterreichs Bundesgesetzgebung 1945-1958. Nachtr. 1945-1959. Aufl. Nebst. Nachtr. Klagenfurt, Ausstellungsstr. Hans 1958-59.

Helige Otto. — Wiener Behördenführer. Ein Leitfad. Wien, Wirtschaftspolit., Zeitungs, u. Zeitschriftenverl.-Ges., 1959.

Hübner Hans-Dieter. — Das Widerstandsrecht gegen die Staatsgewalt. Versuch einer Orientierung. — Summarium, Graz 1958.

Köhler Hans. — Das internationale Privatrecht Oesterreichs. — Wien, Höfels 1959, Fachbücherei des Standesbeamten.

Linseder Lorenz. — Die Sozialversicherung der in der gewerblichen Wirtschaft selbständig Erwerbstätigen GSPVG u. die anderen einschlägigen Vorschriften, mit erläuternden Bemerkungen hrsg. v. Lorenz Linseder u. Hellmut Teschner. — Wien, Manz, 1959.

Pröll Ernst. — Die Lohnsteuer in Frage und Antwort,

Zsgest. nach dem Stande vom 15 april 1959, ausg. 1959. — Wien, Selbstverl.

Schütz Eduard. — Das österreichische Krankenanstaltenrecht, Hrsg. im Auftr. des Oesterr. Städtebundes v. Eduard Schütz. — Wien, Verl. f. Jugend u. Volk 1958, Schriftenreihe des Oesterr. Städtebundes.

Witek Hans. — Leitfaden für die Pensionsversicherung der gewerblichen Wirtschaft, Systemat, Darst. samt Gesetext, Von Hans Witek u. Herbert Reiger. — Wien, Oesterr. Gewerbeverl. Oesterr. Wirtschaftsverl., 1958.

Duitsland

Althaus Ernst. — Kritik des Gemeinderechts in Nordrhein-Westfalen. — Herford u. Köln. Maximilian, Verl. 1958.

Anders Peter, Deutsches Fischereirecht, Erläuterungen d. zur Zeit im Bundesgebiet geltenden wichtigsten fischereirechtl. Bestimmungen. — Aufl. Lübeck, Ver. f. polizeil. Fachschrifftrum, Schmidt-Römhild 1959, Kleine Polizei-Bücherei.

Berkenhoff Hans, Albert u. Wiener Sindermann. — Das Haushaltswesen der Gemeinden. — Aufl. Hertord u. Köln, Maximilian, Verl. 1959. Leitfaden f. d. öffentlichen Dienst.

Bertlings Jan, Die Ehegattenbesteuerung bei der Vermögensteuer im Bewertungsgesetz und bei der Vermögensabgabe. — Auswirkungen d. Beschlusses d. Bundesverfassungsgerichts vom 17.1.57. — Düsseldorf, Verl. Buchhandl. d. Instituts d. Wirtschaftsprüfer, 1958.

Boor Wolfgang, de. — Über motivisch unklare Delikte, Ein Beitrag zur Strafrechtsform, mit e. Stellungnahme von Paul Klein. — Berlin, Göttingen, Heidelberg, Springer 1959.

Böttcher Hans Viktor. — Die völkerrechtliche Lage der Freien Stadt Danzig zeit 1945. — Göttingen, Vandenoock & Ruprecht 1958.

Buss Hugo. — Allgemeine Staatslehre und deutsches Staatsrecht. — Herford u. Köln, Maximilian-Verl. 1957.

Ehrenforth Werner. — Das Recht des Wohnungswesens, der Siedlung, Landwirtschaft und Bodenreform. — München u. Berlin, Beck, 1958.

Ender Karl. — Der Staatsbürger als Helfer der Polizei, Hoheitliches u. privatrechtl. Handeln, d. Polizei bei d. Aufforderung eines unbeteiligten Dritten zur Hilfeleistung in Notfällen. — Hamburg, Verl. Dt. Polizei, 1959.

Frey Erich. — Die Feiertagsbezahlung mit Gesetzen des Bundes und der Länder sowie Erlassen im Anhang, 2. Aufl. — Heidelberg, Verl.-Ges. Recht. u. Wirtschaft, 1959.

Heck Philipp. — Grundriss des Schuldrechts. — Unveränd. fotomechan. Nachdr. Aalen, Scientia Antiquariat 1959.

Heuss Theodor. — Über Sinn und Ziel der Menschenrechte, Ansprache, gehalten zum 10. Jahrestag d. Verkündigung d. Menschenrechte im Plenarsaal d. Dt. Bundestages am 10. Dez. 1958, Nicht im Buchhandel.

Huber Ernst Rudolf. — Das Empfehlungsverbot, Eine kartellrechtl. Studie. — Stuttgart, Kohlhammer, 1959.

Imboden Max. — Die Staatsformen, Versuch e. psycholog. Deutung staatsrechtl. Dogmen. — Basel u. Stuttgart, Helbing & Lichtenhahn, 1959.

Kiefersauer Fritz. — Grundstücksmiete, Mieterschutz, Mietzinsbildung, Wohnraumbewirtschaftung, Neubearb. von Hugo Glaser u. Gustav Brumby. — Aufl. Nachtr. Berlin, Schweitzer, 1958.

Köttgen Arnold. — Das Grundrecht der deutschen Universität. Gedanken über d. institutionelle Garantie wissenschaftl. Hochschulen. — Göttingen, Schwartz, 1959.

Lauterbach Herbert. — Unfallversicherung. Buch d. Reichsversicherungsordnung. 2. Aufl. Losebl. — Ausg. Nachtr. Stuttgart, Kohlhammer, 1958.

Leges Alamannorum. — Hrsg. von Karl August Eckhardt. — Göttingen, Berlin, Frankfurt, Muster Schmidt, 1958.

Leisner Max, Werner Sindermann. — Das Kassen- und Rechnungswesen der Gemeinden. — Aufl. Herford u. Köln, Maximilian-verl. 1958.

Meitz Waldemar. — Das Glücksspielwesen mit seinen Rechtsgrundlagen und Verwaltungsvorschriften. — Lübeck, Verl. f. polizei.

Schlegelberger Franz, Rudolf Liesecke. — Seehandelsrecht. — Berlin, u. Frankfurt a. M., Vahlen, 1959.

Siebert Wolfgang. — Faktische Vertragsverhältnisse, Abwandlungen d. Vertragsrechts in d. Bereichen d. Daseinsvorsorge, d. Gesellschaftsrechts u. d. Arbeitsrechts. — Karlsruhe, C. F. Müller, 1958.

Siebert Wolfgang. — Das rechtsgeschäftliche Treuhandverhältnis. Ein dogmat. u. rechtsvergleichen-der Beitr. zum allg. Treuhandproblem. 2. Aufl. — Marburg i. Hess Elwert, 1959.

Stiegler Anton. — Der kirchliche Rechtsbegriff, Elemente u. Phasen seiner Erkenntnisgeschichte. — München u. Zürich, Schnell & Steiner, 1958.

Thannheiser Wilhelm Georg. — Wende u. Robert Zech, Handbuch des Bundesversorgungsrechts, Losebl.-Ausg. — München, Stutz, 1958.

Wallis Hugo. — Bewertungsgesetz und Vermögenssteuer. — Wiesbaden, Gabler, 1958.

Wege Alfred u. Gerhard Walter. — Haftung der Eisenbahn für Gütertransportschäden, Eine Anleitung f. d. prakt. Bearb. von Eisenbahntransport-Schadensfällen. — Berlin, VEB Dt. Zentralverl., 1959.

Wenz Helmut. — Die Geschäfts- und Praxis-Veräußerung, Eine Darst; d. rechtl. u. steuerl. Besonderheiten bei d. Veräußerung u. Verpachtung von Gewerbebetrieben u. freiberufl. Praxen. — Ludwigshafen a. Rh., Kiehl, 1959.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift van de Vrederechters : jrg. 1959 - nr. 5 :
Remouchamps L., De wet van 9 juli 1957 op de affbetalingscontracten als beeld van rechtsevolutie. — Rechtspraak.

Algemeen fiscaal Tijdschrift : jrg. 1959 - nr. 9 :
Inkomstenbelastingen. — Taxes met inkomstenbelastingen gelijkgesteld. — Indirekte staatsbelastingen. — Kongolese en buitenlandse belastingen.

De Gemeentegids : jrg. 1959 : nr.
Voorspel van de Wet op de Ruimtelijke Ordening. — Overheidszorg inzake verwaarloosde en zedelijk verlopen jeugd (vervolg nr 1). — De activiteit van het Gemeentekrediet van België in de loop van het eerste trimester 1959. — De algemene tellingen op 1 januari 1960. — De aanstellingszitting der Gemeentelijke commissie van Openbare Onderstand. — Beheerraad van het Gemeentefonds voor Openbare Onderstand en van het Fonds der Gemeenten. — De taak der politie in geval van vaststelling van brand.

Nederlands Juristenblad : jrg. 1959 - nr. 23 :
W. L. Haardt, Het Ontwerp Bewijsrecht (I). — P. Meyjes, Mr. Kokosky's historische interpretatie.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie : jrg. 1959 - nr. 4587 :

Prof. Dr. P. J. A. Adriani 80 jaar. — H. Schuttevâer, Na de Academische Feestouverture : het stuk, genaamd « Nieuwe Plunje ». — L. J. Hooelen, Verblijven, overnemen of toescheiden ?, m.o. J. D. C. van Duyn.

Arbitrale Rechtspraak : jrg. 1959 - nr 461 :
Rechtspraak.

Journal des Tribunaux : jrg. 1959 - nr. 4239 :
M. Devoghel, Le juge de paix et sa compétence. — A. M. Gilles, La voie de fait administrative.

Revue de Droit Pénal et de Criminologie : jrg. 1959 - nr. 9 :

H. Bosly, Des rapports entre l'action pénale et l'action disciplinaire en droit militaire belge. — J. B. Herzog, Un aspect de la Réforme pénale en France. — Observations sur la réforme du droit de la banqueroute et des infractions en matière de faillite. — P. Nuvolone, Chronique pénale et pénitentiaire italienne (1957-1958). — M. Franchimont, Session d'étude de Strasbourg sur la responsabilité pénale.

Recueil Général de l'enregistrement et du notariat : jrg. 1959 - nr. 20085 à 20097 :

Enregistrement. — Taxe de facture sur les contrats d'entreprise. — Taxe sur les locations de choses mobilières. — Taxe de transmission. — Biens. — Succession. — Hypothèque. — Enregistrement.

Recueil Dalloz : jrg. 1959 - nr. 21 :
H. Mazeaud, Le droit moral des artistes sur leurs oeuvres et son incidence.

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"